

CUMHURİYET MİTINGLERİNİN YAYGIN GAZETELERDE YER ALIŞ BIÇIMI ÜZERİNE İÇERİK ANALİZİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Erkan Yüksel

Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde ülke gündemine damgasını vuran ve “Cumhuriyet mitingleri” adıyla anılan mitingler, Türkiye’de ülke çapında dağıtımı yapılan yaygın günlük gazetelerde nasıl yer aldı? Gazetelerin gündeminde hangi konular vardı; bunların arasında mitinglere nasıl ilgi gösterildi? Miting haberleri gazete sayfalarında nasıl yer buldu? Haberlerde hangi temalara değinildi? Hangi kişi ve kurumların adları geçti? En çok hangi sözcükler tekrarlandı? Haber ve köşe yazılarının tonu neydi?

Bu soruları Araş. Gör. Pelin Öğüt, Araş. Gör. Onur Bekiroğlu ve Araş. Gör. Çağdaş Ceyhan ile bütünleşik doktora programı öğrencisi Hüseyin Altunlu ve yüksekisans öğrencileri Seza Zerman ve Bahadır Ayhan ile birlikte içerik analizi uygulamasına dayalı olarak yanıtlamaya çalıştık. Elde ettiğimiz bulguları ise basın meslek ilkeleri, haber seçimini etkileyen unsurlar ve haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında irdeledik.

Önümüzdeki günlerde piyasaya çıkacak olan derleme kitapta da “Cumhuriyet Mitinglerinin Yaygın Gazetelerde Yer Alış Biçimi Üzerine İçerik Analizine Dayalı Bir Değerlendirme” adıyla yer alacak olan bu çalışmayı kamuoyunun ilgisine sunuyoruz.

1. GİRİŞ

Bu çalışmada 11. Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde ülke gündemine damgasını vuran ve “Cumhuriyet mitingleri” adıyla anılan mitinglerin, Türkiye’de ülke çapında dağıtımı yapılan yaygın günlük gazetelerde nasıl sunulduğu sorusu içerik analizi uygulamasına dayalı olarak yanıtlanmaktadır. Elde edilen bulgular basın meslek ilkeleri, haber seçimini etkileyen unsurlar ve haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında değerlendirilmektedir.

1.1 Problem

Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) öncülüğünde düzenlenen “Cumhuriyetine Sahip Çık” mitinglerinin ilki 14 Nisan 2007 Cumartesi günü Ankara Tandoğan Meydanı’nda gerçekleştirilmiştir. “Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük mitingi (Cumhuriyet, 15 Nisan 2007; Vatan, 15 Nisan 2007)” Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde “Başbakan Erdoğan ya da onun gibi düşünen bir kişiyi Çankaya’da görmek istememe” hareketi olarak tanımlanmıştır (Cumhuriyet, 15 Nisan 2007). “Laik-

Antilaik" ayrımının dikkati çektiği ilk mitingde "Çankaya yolları şeriata kapalı", "Çankaya laiktir laik kalacak", "ABD'nin imamı kaç a sattın vatani", "Meclis Başkanı Cumhuriyet düşmanı", "Türkiye senden utanıyor" gibi sloganlar atılmıştır (Birgün, 15 Nisan 2007; Cumhuriyet, 15 Nisan 2007; Güneş, 15 Nisan 2007). Mitinge ana muhalefet partisi; Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) lideri Deniz Baykal ile Demokratik Sol Parti (DSP) lideri Zeki Sezer de katılmıştır. Kürsüye çıkan konuşmacılar amaçlarının Türkiye'nin temel değerlerini savunmak olduğunu söylemiş ve Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı adaylığına karşı çıkmışlardır (Radikal, 15 Nisan 2007).

O günlerde gazetelerin gündeminde Başbakan ve Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti) Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı için aday olup olmayacağı ya da partisinin kimi aday göstereceği tartışılmaktadır. Merakla beklenen açıklama, Başbakan tarafından 24 Nisan'da yapılmıştır. Ak Parti'nin adayı Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'dür. İlk oylama, 27 Nisan'da gerçekleştirilmiş ve yeterli oy sağlanamamıştır. Aynı akşam Genelkurmay Başkanlığı'nın laiklik konusundaki duyarlılığını ifade eden açıklaması, internet sitesinde yayınlanmıştır. Haberi, Vatan gazetesi "TSK'dan muhtıra gibi açıklama" başlığıyla duyurmuştur (27 Nisan 2007). Bu arada CHP cumhurbaşkanlığı seçimi birinci turunun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne dava açmıştır. İkinci Cumhuriyet Mitingi ise bu gündem üzerine 29 Nisan'da İstanbul Çağlayan Meydanı'nda gerçekleştirilmiştir.

ADD ile birlikte çoğunluğunu kadınların oluşturduğu; Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD), Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Birliği, Cumhuriyet Kadınları Derneği, Türk Kadınlar Birliği, İstanbul Barosu Kadın Komisyonu, Bizim Ülke Derneği, İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nın öncülüğünde gerçekleştirilen organizasyona bu kez, 500'ü aşkın kuruluşun destek verdiği ifade edilmiştir (Sabah, 28 Nisan 2007).

Olaysız geçen mitingün ardından Anayasa Mahkemesi, 1 Mayıs'ta, Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk tur oylamasını Anayasa'ya aykırı bularak yürürlüğü durdurmuştur. Bunu üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekili seçiminin 22 Temmuz Pazar günü yapılmasına ilişkin Ak Parti'nin önergesi kabul edilmiştir. Aynı günlerde Demokrat Parti ve Anavatan Partisi arasında, Cumhuriyet Halk Partisi ile de Demokratik Sol Parti arasında seçim ittifakları gündemdedir.

Gelişmeler üzerine Manisa, Çanakkale ve Marmaris'te "Cumhuriyete Sahip Çıkalım Mitingi" 5 Mayıs günü gerçekleştirilmiştir. Ardından 13 Mayıs'ta İzmir'in Gündoğdu Meydanı'nda, Atatürk'ün Samsun'a çıktığı 19 Mayıs günün ertesinde de Samsun'un Cumhuriyet Meydanı'nda geniş katılımlı mitingler düzenlenmiştir.

Gazetelerin mitinglere yaklaşımı ise birbirinden farklı olmuştur. Siyasi söylemlerde ve miting alanlarında yapılan konuşmalarda ortaya çıkan ayrımlar, gazetelerin haberleri sunuş şekli ile paralellik göstermiştir. Kimi gazeteler mitingü "Cumhuriyet tarihinin en önemli olaylarından biri"

şeklinde sunarken, kimi gazeteler o kadar da önemli görmemiş, hatta kimileri haber yapmaya bile değer bulmamıştır. Örneğin Ankara mitingi için Tercüman gazetesi, “Silahsız kuvvetler darbesi” derken; Yeniçağ, “Kadınlar iktidara el koydu” manşetini atmıştır. En dikkat çeken tartışmalardan birisi de mitinge kaç kişinin katıldığı sorusunda düğümlenmiştir. Örneğin 15 Nisan günü yayınlanan gazeteler katılımların “yüz binleri bulduğunu” yazarken, kimileri 1 milyon ile 2,5 milyon kişiden söz etmiştir. Bu konu Vatan gazetesinde de haber olmuştur (15 Nisan 2007).

“İletişim ve bilgilendirme olmadan demokrasilerin tam manasıyla var olamayacağı (Özgür Basın, 1993: 1)” düşüncesinden hareketle, Basın Meslek İlkeleri incelendiğinde, Cumhuriyet mitinglerine ilişkin haberlerle ilgili olarak kimi noktaların altını çizmek mümkündür. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nin açıkladığı Gazetecinin Hak ve Sorumlulukları Bildirgesi’nde (<http://www.tgc.org.tr/bildirge.html>) ya da Basın Konseyi’nin sıraladığı Basın Meslek İlkeleri (http://www.basinkonseyi.org.tr/lang_tr/pressOccupationPrinciples.asp) arasında gazetecinin doğru ya da gerçek habercilikten yana sorumlu olduğu vurgulanmaktadır.

Öte yandan Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi’nin Basın Meslek İlkeleri arasında konuya daha yakın açıklamalara rastlamak mümkündür. Haber ve yorum arasındaki ayrımı işaret eden üçüncü maddede “haber, gerçeklere ve verilere dayalı bilgilendirme. Yorum ise yazının, yayımlayanın ya da medya şirketlerinin düşüncelerini, inançlarını, kişisel yargılarını içerir” denilmektedir (Özgür Basın, 1993: 1). Dördüncü madde ise şu şekildedir: “Haber yayını gerçeklere dayandırılmalı ve doğruluğu ispatlanabilir olmalıdır. Haberin sunumunda ve betimlemelerde tarafsız davranılmalıdır. Haber başlıkları ve özetleri mümkün olduğunca doğruları ve eldeki verileri yansıtmalıdır.” Aynı ilkeler arasında, “Medyanın temel işlevi insanlara bilgi sağlamaktır ve sahip olduğu haklar, halkın bilgi edinme hakkı ile bağlantılıdır” denilen yedinci maddenin ardından, sekizinci maddenin sonunda şu ifadeye yer verilmektedir: “Gazeteciler, bilgi iletirken, haberlerin doğruluğunu, yorumların dürüstlüğünü temin eder ve hiçbir devlet ve özel otoritenin müdahalesine izin vermez.” (Özgür Basın, 1993: 1). Gazeteciliğin fonksiyonu ve ahlaki etkisi bağlamında da 21. maddede “Gazeteciler, doğru tarafsız haberleri ya da dürüst yorumları değiştirmemeli ya da bunları kendi çıkarları doğrultusunda kesinlikle kullanmamalıdır ve halkın düşüncelerini şekillendirmeye çalışmamalıdır” denilmektedir (Özgür Basın, 1993: 4).

Aynı raporda medyanın sağladığı bilgi ve iletişim olanaklarının hiçbir şekilde masum aktarımlar olmadığı da kaydedilmektedir (Özgür Basın, 1993: 5). Bu doğrultuda, medya içerikleri ile medyanın sorumlulukları ele alınabilir.

Literatürde medya içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında pek çok değerlendirmeye rastlanmaktaysa da ilk önemli çalışma, 1948’de yayınlanan Lazarsfeld ve Merton’ın Mass Communication, Popular Taste and Organized Social Action isimli çalışmadır (Rogers ve Dearing,

1988: 557). Medya gündemini kimin belirlediğine ilişkin soruya yanıt arayan bilim insanları, güçlü gruplara ve özellikle büyük şirketlerin kitle medyasının üretim ve dağıtımını finanse ettiğine vurguda bulunarak, iş dünyasının toplumsal kontrol mekanizmalarına işaret etmişlerdir. Benzer şekilde Qualter da 1985’de yayınlanan çalışmasında, ticari reklamlarla sponsorluğu yapılan kitle medyası sisteminin yönetici sınıfa bağımlılığına dikkat çekerek, toplumun diğer kesimlerini yansıtmamasının beklenemeyeceğini kaydetmiştir. Ball-Rokeach da aynı yıl yayınlanan çalışmasında, siyasal sistem ile medya arasındaki ilişkiye odaklanmıştır (Aktaran: Rogers ve Dearing, 1988: 558).

Sistematik bir yaklaşımla ele alındığında ise medyanın işletme yapısından, haber örgütü ve medya içeriklerinden kaynaklanan unsurlar (Yüksel, 2001: 70-84) ile Dearing ve Rogers’ın (1996: 25-45) işaret ettiği medya savunuculuğu, konu teklifçiliği, ateşleyici olaylar, halkla ilişkiler faaliyetleri, kitle iletişim araçları arası etkileşim ve gerçek yaşam göstergeleri gibi özel bazı unsurlar biçiminde daha geniş bir çerçeve ile karşılaşılmaktadır (Yüksel, 2001: 74-94). Ayrıca Funkhouser’ın (1973: 533-538) gerçek yaşam göstergelerine ilişkin çalışmalarını ve medya dikkatini etkileyen unsurlara yönelik sınıflandırmasını, Dearing ve Rogers’ın (1996: 51) tiraj ve reyting kaygıları, eşik beklilerinin rolü, medyanın haberleri sunma tekniği gibi farklı unsurlara yönelik görüşlerini haber içeriklerini etkileyen unsurlarla birlikte anmak mümkündür.

Gazetelerin haberleri farklı sunuş biçimleri konusunda literatürde en kapsayıcı çalışmalardan biri “haber seçimini etkileyen unsurlar” bağlamında Galtung ve Ruge’un Seçici Eşik Bekçiliği Modeli adını taşıyan çalışmasıdır (McQuail ve Windahl, 2005: 217-221). Bilim insanlarına göre medyada sunulan görüntü, eşik bekçiliğinin rolüne işaret eden haber unsurlarına ilişkin bir seçimin sonucudur. Modele göre haber unsurları, eş deyişle bir haberi önemli ya da yayınlanmaya değer kılan unsurlar zamanlılık, yoğunluk, açıklık, kültürel yakınlık, ahenk, umulmazlık, kompozisyon ve toplumun sosyokültürel değerleri şeklinde sıralanmaktadır. Bu haber öğelerinin birlikte eylemde bulunması konusunda başlıca üç hipotezden söz edilmektedir. Ekleme hipotezine göre, bir olay ne kadar çok haber unsuru barındırıyorsa, o olayın haber olması daha olasıdır. Tamamlayıcı hipoteze göre ise, eğer bir olayda bir unsur alt düzeyde ise dengenin başka bir unsurun üst düzeyde olması ile sağlanabileceği ileri sürülür. Dışarıda bırakılma hipotezinde ise tüm unsurların alt düzeyde olduğu bir olayın haber olamayacağı ifade edilir. Gazetelerin birinci sayfalarına alacakları haberleri Galtung ve Ruge’un modeline göre değerlendirdikleri varsayılırsa, en çok haber unsuru taşıyan olayları sürmanşet ve manşete çıkardıkları ve bu haberlere diğer haberlerden daha fazla yer ayırdıkları söylenebilmektedir. (McQuail ve Windahl, 2005: 217-221)

Medya içeriklerini belirleyen unsurlar bağlamında olayın içerdiği unsurlardan değil de, medya kurumunun dışından gelen etkilerin tanımlanması anlamında McQuail’in dışsal baskılara neden olan sosyal güçlerin alanı tanımlaması oldukça kapsayıcıdır. McQuail’a (2000: 249-250) göre

medya kuruluşları, sınırlamalar ve engellemeler altında çatışan istek ve beklentileri karşılamaya çalışırken, değişkenlerin güç ya da etki alanlarına maruz kalmaktadır. Bu doğrultuda çizilen şemada medya profesyonelleri, teknisyenler ve yöneticiler medyanın çekirdeğini oluşturur. Bu çekirdeğin etrafı ise dört bir yandan sarılmıştır. Ekonomik baskı unsurları olarak rakipler, haber-bilgi ajansları, reklam verenler, firma sahipleri ve birlikler bir yanda yer alır. Diğer yanda ise sosyal ve siyasal unsurlar olarak ise yasal-siyasal kontrol, baskı grupları ve diğer sosyal kurumlar bulunur. Olaylar artı sabit bilgiler ve kültürel tedarik ayrı unsurlardır. Bunun karşısında ise, diğer yanda, dağıtım kanalları ve izleyici/okuyucu ilgi ve talepleri ayrı birer baskı unsuru olarak yer alır.

Literatürde haber içeriklerini etkileyen unsurlar üzerine yapılmış en kapsayıcı çalışmalardan biri, Shoemaker ve Reese'ye (1991) aittir. Bilim insanları bu unsurları etki kaynağına göre beş kategoride tanımlamışlardır. Ortadan başlayarak iç içe geçmiş halkalar biçiminde tanımlanan her bir kategorideki unsur, bir sonraki unsur tarafından kapsanır niteliktedir. Bu kategoriler birinci düzeyden de başlayarak şöyle tanımlanmaktadır:

- i) *Medya çalışanlarından kaynaklanan etkiler:* Bireysel olarak medya çalışanlarının cinsiyet, ırk, cinsel yönelim, iletişim kariyerindeki gelişim ve eğitimi gibi konuları temel alan geçmişi ve karakteristik özellikleri ile kişisel tutumları, inançları ve değerleri, profesyonel rolleri ve ahlaksal değerleri medya içeriklerini etkiler (Shoemaker ve Reese, 1991: 63-103).
- ii) *Medya rutinlerinden kaynaklanan etkiler:* Medya çalışma düzeninden ya da medya rutinlerini oluşturan uygulamacı, tüketici ve satıcıdan kaynaklanan; haber değerleri, haber yazım kuralları, organizasyon rutinleri, resmi kaynaklar, uzmanlar, Başkan'ın manüplasyonu, bürokrasi gibi unsurlardan kaynaklanan etkiler (Shoemaker ve Reese, 1991: 105-137).
- iii) *Kurumsal yapıdan kaynaklanan etkiler:* Kurumsal yapının özellikleri, amaçları, daha özelinde ekonomik amaçları, organizasyon yapısı, işleyişi ve tanımlanan roller, gücün organizasyon yapısı içindeki etki ve kontrolünü kapsayan etkiler (Shoemaker ve Reese, 1991: 139-173).
- iv) *Kurum dışından gelen etkiler:* Haber kaynaklarından yani baskı grupları, halkla ilişkiler şirketleri ve diğer medya kurumları gibi unsurlardan kaynaklanan etkiler; reklam verenler ve hedef kitleden kaynaklanan etkiler; hükümetin kontrolünden yasal ve diğer düzenlemelerden kaynaklanan etkiler; Pazar yapısından kaynaklanan rekabet ve diğer ilişkilerden kaynaklanan unsurlar ve teknolojiyen kaynaklanan etkiler (Shoemaker ve Reese, 1991: 175-220).

- v) *İdeolojik etki*: İdeolojinin medya içerikleri üzerindeki etkisi, güç ve ideoloji ilişkisi, Marksist paradigma, haber paradigması ve egemenlik gibi kavramlarla çerçevelenen etkiler (Shoemaker ve Reese, 1991: 221-251).

Medya çalışanları anlamında görülebilecek “mikro” düzeyle, ideolojinin yarattığı “makro” düzey arasında değişen bu beş kategori “etkiler hiyerarşisi” diye adlandırılmaktadır. İdeolojinin en dışta ve hepsini içine alır nitelikte yer aldığı bu modelde, diğer tüm seviyelere doğru bir süzgeç işlevinin var olduğu kabul edilmektedir (Severin ve Tankard, 2001: 233). Eş deyişle ideolojik düzey, haber içeriklerini belirleyen en önemli unsur olarak tanımlanmaktadır (Yüksel, 2001: 71-73). Sonuç olarak bir olayın medyada haber olarak yer alabilmesi için sahip olması gereken unsurlar, medya içeriklerinin şekillenmesinde etkili olan bireysel düzeyden, çalışma düzeyinden, kurumsal, kurum dışı ve ideolojik düzeyden kaynaklanan unsurlar biçiminde sınıflandırılarak ifade edilmiştir.

Bu çalışmada da siyasal anlamda farklı görüşlerin ortaya çıktığı Cumhuriyet mitinglerinin gazetelerde birbirinden farklı biçimlerde yer aldığı gözleminden hareketle; Cumhuriyet mitinglerinin yaygın gazetelerde nasıl yer aldığı sorusu araştırma problemi olarak ele alınmaktadır.

1.2 Amaç

Çalışmanın temel amacı Cumhuriyet mitinglerinin yaygın gazetelerde nasıl yer aldığı sorusunu yanıtlamaktır. Bu çerçevede şu alt sorulara yanıt aranacaktır:

- Cumhuriyet mitingleri gazeteler için ne kadar önemli bir konudur: Konu, gazetenin gündemindeki kaçınıcı önemli konudur? Gazetelerin birinci sayfasında sayfanın neresinde yayınlanmıştır? Sayfadaki büyüklüğü ne kadardır?
- Cumhuriyet mitinglerinin yazı türü (haber ya da köşe yazısı) nedir?
- Haber ve köşe yazılarında konu hangi boyutları ile ele alınmıştır: Yazılarda işlenen temalar nelerdir?
- Yazılarda kimlerin adları sıklıkla geçmektedir?
- Yazılarda hangi kurumlara sıklıkla yer verilmektedir?
- Yazıların mitinge ilişkin tutumu (pozitif, nötr ya da negatif) nedir?
- Bulgular basın meslek ilkeleri, haber seçimini etkileyen unsurlar ve haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında nasıl değerlendirilebilir?

1.3 Önem

Çalışma, Cumhuriyet tarihinin en kalabalık gösterilerinin yaşandığı Cumhuriyet mitinglerinin gazetelerde nasıl yer bulduğunun tanımlanması, gazeteler arasındaki içerik farklılıklarının değerlendirilmesi, gazetelerin mitinglere gösterdikleri farklı yaklaşımların ortaya konulması ve bu bağlamda gazetelerin yayın politikalarının belirlenmesi anlamında önemli bulunmaktadır.

Ayrıca çalışma, kamuoyunun doğru ya da gerçeğe yakın bir şekilde bilgilendirilip bilgilendirilmediğinin belirlenmesi, mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının birinci sayfadaki

sunumlarının basın meslek ilkeleri, haber seçimini etkileyen unsurlar ve haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında sorgulanması adına da önem taşımaktadır.

Çalışma, bundan sonra yapılacak gazetelerin yayın politikalarına ilişkin çalışmalar için de kaynak olacaktır.

2. YÖNTEM

İletişim biliminde haber metinleri üzerine yapılan çalışmalarda iki temel eğilim dikkati çekmektedir. Bunlardan ilki içerik çözümlemesini kullanarak, görünen (açık/manifest) anlam üzerine yoğunlaşan pozitivist eğilim; ikincisi ise, haberi söylem olarak ele alan eleştirel eğilimdir (İnal, 1996: 27). Bu çalışmada, içerik analizi uygulaması gerçekleştirilmiştir.

2.1 İçerik Analizi

İçerik analizini ilk defa sistemleştirerek 1952'deki kitabını yayınlayan Berelson, içerik analizini "iletişimin belirgin içeriğinin objektif, sistematik ve niceliksel tanımlarını yapan bir araştırma tekniği" diye tanımlamıştır (Gökçe, 2006: 35). Günümüzde ise içerik analizinin en kapsayıcı tanımı olduğu belirtilen Merten'in tanımına göre içerik analizi "sosyal gerçeğin belirgin içeriklerinin özelliklerinden, içeriğin belirgin olmayan özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntem" olarak ifade edilmektedir (Aktaran: Gökçe, 2006: 18).

Holsti'ye göre içerik analizi, araştırmacının temel varsayımı çerçevesinde oluşturulan bir kategorileştirme işlemidir ve kategoriler oluşturulurken şu ilkelere uyulur (Aktaran: İnal, 1996: 78-79):

- Kategorilerin kesişmemesi yani sınıflanacak birimlerin (sözcük, cümlecik, tema vb.) araştırma sorusu çerçevesinde hazırlanmış kategorilerden yalnızca birine girmesi,
- Kategorilerin konuya ilişkin incelenen tüm materyali kapsamaması,
- Kategorilerin birbirinden bağımsız olması yani herhangi bir birimin bir kategoriye sınıflanması diğer birimlerin sınıflama işlemini etkilememesi,
- Belirlenen tüm kategorilerin tek bir sınıflandırma prensibine dayanarak kurulması,
- Kategorilerin araştırmanın amacını yansıtması.

Bu çalışmada ise gazetelerin miting haber ve köşe yazılarını sunum biçimi, gazetelerin vitrin sayfası olarak değerlendirilen birinci sayfasındaki sunum biçimi ile sınırlandırılmıştır. Değerlendirmede, gazetelerin birinci sayfalarının gazetelerin gündemlerini, eş deyişle "hangi konuları daha önemli gördüklerini" yansıttığı görüşü bir varsayım olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda, birinci sayfada miting konusuyla ilgili olarak yayınlanan her türlü yazı, içerik analizi uygulamasına konu edilmiştir.

Çalışmada içerik analizi kodlamaları araştırma başkanı önderliğinde, üç doktora ve üç yüksek lisans öğrencisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Kodlama öncesinde, gazetelerdeki mitingle ilgili haber ve köşe yazıları belirlenmiş ve bunlara birer numara verilmiştir. Bu aşamada kodlayıcıların birbirleri ile tartışması da sağlanarak hangilerinin mitingle ilgili olduğu konusunda görüş birliğine varmaları istenmiştir. Ardından uygulama kategorileri belirlenmiştir. Son aşamada ise her bir mitingle ilişkin tüm yazılar, ikişer kodlayıcı tarafından birbirinden bağımsız olarak kodlanmıştır.

Bağımsız kodlamalar sırasında öncelikle gündemdeki önemli konular kodlanmıştır. İncelenen dört mitingle ilgili olarak gündemde öne çıkan ilk beş konuya yönelik değerlendirmede 190 ayrı kategori tanımlanmıştır. Mitingle ilgili olduğu belirlenen haber ve köşe yazıları belirlenerek bunlar üzerinde ayrıntılı analize gidilmiştir.

Çalışmada, birinci sayfadaki haberlerin önemlilik derecesi, haberin sayfadaki konumu ve sayfada kapladığı alan ya da büyüklük bağlamında değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, sayfadaki konum olarak, sayfanın üstünde yer alan haberlerin daha önemli haberler olduğu ve sayfada en fazla yeri kaplayan haberlerin daha önemli haberler olduğu varsayımlarından hareket edilmiştir. Sayfadaki konuma ilişkin kodlamada, sayfanın en değerli yeri olarak sürmanşet kabul edilmiş, daha sonra manşet ve sayfanın üstündeki diğer haberler tanımlanmış, daha az önemli yer olarak ise sayfanın alt kısmında bulunan haberler değerlendirilmiştir. Haber ya da köşe yazısına ayrılan yerin büyüklüğü bağlamında ise büyüklükler tam sayfa (64 birim), yarım sayfa (32 birim), çeyrek sayfa (16 birim), çeyrek sayfanın yarısı (8 birim), onun yarısı (4 birim), tek spot (2 birim) ve başlık/duyuru (1 birim) şeklinde büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır.

Miting haberlerinde işlenen alt konu ya da temalar 60 ayrı alt kategoride tanımlanmıştır. Yazılarda kimlerin adlarının anıldığı ya da geçtiğine ilişkin sorgulamada da toplam 49 alt kategori üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Adı geçen kurumlar ise ayrı bir şekilde değerlendirilmiş ve bu bağlamda 38 alt kategoriden yararlanılmıştır.

Haber ve köşe yazılarında sıklıkla tekrarlanan ve haberlerin tonunun belirlenmesinde yol gösterici olduğu kabul edilen bazı özel kavram ya da sözcükler de ayrı bir şekilde değinilme sıklıkları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda seçilen anahtar sözcükler şunlardır: Miting, bayrak, halk, yüzbinler, slogan, demokrasi, laiklik, irtica, cumhuriyet, şeriat, darbe, muhtıra, seçim, Çankaya, sol ve medya.

Son olarak haberlerin tonu anlamında değerlendirmeye gidilmiştir. Yazıların mitinglerle ilgili olarak destekleyici ya da hoşgörülü bir anlatıma sahip olması "pozitif" olarak yorumlanmıştır. Mitingleri eleştiren ya da mitinglere ilişkin olumsuz ifade içeren yazılar ise "negatif" şeklinde değerlendirilmiştir. Mitinglere ilişkin değerlendirme içermeyen yazılar da "nötr" bulunmuştur.

İçerik analizinde sınıflama işleminin tutarlılığının sağlanması ve sıralanan ilkelerin işleyip işlemediğinin sınanması için kodlayıcılar arası güvenilirlik testi yapılmaktadır. Sınıflanan 100 üzerindeki haberin 1/3'ünde, hatta 1/5'inde uyumsuzluk görülürse, araştırma sonuçlarının tutarlı olmadığına kanaat getirilmektedir. Bu doğrultuda, en az iki bağımsız kodlayıcının kodlama yapması gerektiğine işaret eden Nuendorf (2002: 143) kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik katsayısının 0,90 ve üzeri olduğu tüm durumların kabul edilebileceğini, 0.80 ve üzerinin ise pek çok durumda da kodlamanın kabul edilebilir olduğunu kaydetmektedir. Poindexter ve McCombs (2000: 204) da % 80'lik bir uyumun üzerine çıkılması gerektiğine işaret etmektedir. Genel olarak Scott'un pi, Spearman'ın rho, Pearson'ın r ve Cohen'in Kappa testleri bu tür değerlendirmelerde kullanılmaktadır (Nuendorf, 2002: 51 ve 143). Ancak açık uçlu ve çok sayıda kategorilerin bulunduğu durumlarda bu testlerle hesaplama yaparak sonuç almak mümkün olmamaktadır. Bunun için Poindexter ve McCombs (2000: 203) güvenilirliğin değerlendirilmesinde kullanılacak uyumluluk katsayısı için şu formülü ifade etmektedir:

$$\text{Güvenilirlik katsayısı} = 2 (\text{Üzerinde uzlaşılan kodlama sayısı}) / (\text{Birinci kodlayıcı tarafından yapılan kodlama sayısı} + \text{İkinci kodlayıcı tarafından yapılan kodlama sayısı})$$

Çalışmada birlik sağlanması amacıyla tüm kategoriler için kodlayıcılar arası uyum bu formül çerçevesinde değerlendirilmiştir.

2.2 Evren ve Örneklem

Cumhuriyet mitinglerinin yaygın gazetelerde nasıl yer aldığı sorusuna odaklanılan bu çalışmada dört ayrı mitinge ilişkin yaygın gazetelerde çıkan haber ve köşe yazıları incelemeye konu alınmıştır. Bu mitingler şöyle sıralanabilir: Cumhuriyet mitinglerinin ilki olan 14 Nisan 2007'de Ankara'da gerçekleştirilen miting, 29 Nisan 2007'de İstanbul'da, 13 Mayıs 2007'de İzmir'de ve 20 Mayıs 2007'de Samsun'da gerçekleştirilen mitingler.

Çalışmada yaygın günlük gazetelere ilişkin çalışma evreni, ilk mitingin yapıldığı tarihteki yaygın gazetelerin tirajlarına ilişkin raporlardan oluşturulmuştur. Miting haberlerinin yayınlandığı günleri de içine alan 9-15 Nisan, 30 Nisan -6 Mayıs, 14-20 Mayıs ve 21-27 Mayıs haftalarına ilişkin YAYSAT ve Merkez Dağıtım'ın resmi verilerine dayanan gazete satış raporlarına Dördüncü Kuvvet Medya (<http://www.dorduncukuvvetmedya.com>) ve Medyatava (<http://www.medyatava.net/tiraj.asp>) adlı internet sitelerinden erişilebilmektedir. Bu raporlarda üçü spor gazetesi (P. Fotomaç, Fanatik ve Fotospor) ve ikisi de İngilizce yayın yapan gazeteler (Turkish Daily News ve Today's Zaman) dışında toplam 30 gazete yer almaktadır. Bunlar arasında da ülke çapında abonelerle birlikte toplam satış rakamı 3 binin altında görülen Önce Vatan ve Hürses gazeteleri sınırlılıklar dışında tutulmuştur. Yaklaşık 24-28 bin satış rakamına sahip Bulvar ve yaklaşık 55-60 bin satış rakamına sahip Şok ile

yaklaşık 5-6 bin satış rakamına sahip Yeni Mesaj gazetelerine ise erişilememiştir. Sonuç olarak geriye kalan, yaklaşık 4,5 milyon ortalama günlük satış rakamına sahip 25 gazetenin tamamı içerik analizi uygulamasına konu edilmiştir. Bu gazeteler şunlardır: Akşam, Birgün, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Günlük Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milli Gazete, Milliyet, Ortadoğu, Posta, Radikal, Referans, Sabah, Star, Takvim, Halka ve Olaylara Tercüman, Türkiye, Anadolu'da Vakit, Vatan, Yeni Asya, Türkiye'de Yeniçağ, Yeni Şafak ve Zaman.

2.3 Tanımlar

Çalışmada sıklıkla kullanılan kimi sözcük ya da kavramların bu çalışmaya özgü tanımları şöyle açıklanabilir:

Ankara Mitingi: 14 Nisan 2007 günü Tandoğan Meydanı'nda gerçekleştirilen miting
gazeteler, yaygın gazeteler: İçerik analizi uygulamasına konu edilen 25 gazete.

İstanbul Mitingi: 29 Nisan 2007 günü Çağlayan Meydanı'nda gerçekleştirilen miting

İzmir Mitingi: 13 Mayıs 2007 günü Alsancak Meydanı'nda gerçekleştirilen miting

Samsun Mitingi: 20 Mayıs 2007 günü Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleştirilen miting

Tercüman: Halka ve Olaylara Tercüman gazetesi

Vakit: Anadolu'da Vakit gazetesi

Yeniçağ: Türkiye'de Yeniçağ gazetesi

3. BULGULAR

Bu bölümde Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun mitinglerine ilişkin içerik analizi bulgularına ayrı başlıklar halinde yer verilerek daha sonra genel bir değerlendirmeye gidilecektir.

3.1 Ankara Mitingi

Atatürkçü Düşünce Derneği'nin öncülüğünde organize edilen Cumhuriyet mitinglerinin ilki Ankara Tandoğan Meydanı'nda 14 Nisan 2007 günü gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin adaylık süreci devam ederken gerçekleştirilen mitingin en temel vurgusu, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın aday olmasına duyulan tepkiler oluşturmuştur. Mitinge pozitif bir bakış açısıyla yaklaşan gazetelerde vurgulanan temel öge de buna paralel olarak "sessiz çoğunluk" ya da "silahsız kuvvetler" olarak da tanımlanan halkın, Başbakan Erdoğan'a yönelik uyarısıdır. Bu gazetelerde genel olarak laiklik başta olmak üzere Cumhuriyet'in temel ilkelerinin korunmasına yönelik ifadeler dikkat çekmektedir.

Mitinge pozitif bakan gazetelerde genel olarak katılımcı sayısı “yüz binler” ya da “milyonlar” olarak ifade edilerek, katılımın “oldukça kalabalık” olduğuna işaret edilmiştir. Bu gazetelerin pek çoğunda bu kalabalığın “örgütsüz bir kalabalık” olduğu ifade edilmiştir. Radikal gazetesine göre polis mitinge 70 bin kişinin katıldığını “ileri sürerken”; organizasyon komitesi, “en az 1 milyon kişinin olduğunu” iddia etmiştir. Diğer yandan mitingi negatif yorumlayan ya da eleştiren gazeteler ise herhangi bir rakam belirtmemişler ya da kimi medya kuruluşlarının adlarını belirterek onların verdiği rakamları aktarmışlardır. 14 Nisan günü gazetede manşetten, İzmit’te gerçekleştirilen “Başörtüsüne Özgürlük” yürüyüşüne yer veren Vakit gazetesinde, yürüyüşe polisin müdahalesi “Özgürlüğe cop” başlığıyla eleştirilmiştir. Gazetenin miting haberinde ise CHP’ye ilişkin vurguların yanında şu ifadeler yer almaktadır: “Adı ‘Sarıkoz’ adlı darbe girişimcilerine karışan em. org. Şener Eruygur’un organize ettiği miting, Tandoğan Meydanı’nda gerçekleşti. CHP’den 3 milyon dolar alan Tuncay Özkan’ın kanalı ‘milyonlar’, bazı kanallar da ‘1 milyon’ derken, BBC ve AFP ‘onbinler’, Reuters ve AP de, ‘binlerce laik’in yürüdüğünü bildirdi.”

Öte yandan 15 Nisan Pazar günü ekonomi gazeteleri olan Dünya ve Referans yayınlanmamıştır. O nedenle bu iki gazeteye ilişkin herhangi bir kodlamada bulunulmamıştır. Bu gazetelerin pazartesi günkü sayılarının birinci sayfasında da mitinge ilişkin herhangi bir haber yer almamıştır.

3.1.1 Gündemdeki Konular

İçerik analizi uygulamasında kodlayıcılar arası uyumun % 97 olarak hesaplandığı “gündemdeki konular” kategorisinde elde edilen bulgulara göre, incelenen 23 gazetenin gündemindeki en önemli ilk beş konuya ilişkin kodlama sonucuna göre, o günkü gazetelerin ortak bir şekilde önemli bulunduğu konuların başında “Kapadokya gezisi sırasında yaşanan trafik kazası” gelmektedir (n=23). Gazetelerin tamamı bu konuya gündemin ilk sıralarında yer vermişlerdir. Türkiye gazetesinin birinci sayfasında mitingle ilgili hiçbir haber yayınlanmamıştır. Milli Gazete’de de konu, en önemli ilk beş konu içerisinde değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla miting konusu, 21 gazetenin gündeminin önemli haberleri arasındadır. Bunun dışında gündemde ortak bir şekilde öne çıkan “Cumhurbaşkanlığı adaylık süreci” sekiz gazetede (Akşam, Evrensel, Hürriyet, Birgün, Radikal, Star, Yeni Şafak, Vatan), “Nokta dergisi baskını” beş gazetede (Birgün, Cumhuriyet, Milliyet, Star, Zaman), “başörtüsüne özgürlük yürüyüşü” Milli Gazete, Vakit ve Evrensel’de, “Hüsnü Şenlendirici ile Deniz Seki ilişkisi” de Posta, Sabah ve Vatan gazetelerinde gündemdeki ilk beş konu içinde yer almıştır.

Genel olarak gazetelerin manşet ve sürmanşetlerinde kaza haberi ya da miting haberinin bulunduğu söylenebilmektedir. Kaza haberi Radikal’de “Yüreğimiz yandı”, Tercüman’da “Çok acı bir kaza”, Takvim’de “Yüreğimiz ağlıyor” ve Vakit’te “Katliam gibi kaza” başlıklarıyla sürmanşettedir.

Aynı haber Sabah'ta "Ölüm, adın kalles olsun", Yeni Şafak'ta "Bu acıya dayanılmaz", Bugün'de "Şoförler uyudu yavrular öldü", Birgün'de "Acı kaza: 32 can", Zaman'da "Türkiye 2-A sınıfına ağlıyor", Star'da "2-A sınıfı cennette öğretmenim", Milli Gazete'de "Bu acıya can dayanmaz", Milliyet'te "Gezi faciası", Hürriyet'te "Ağlatan yoklama", Türkiye'de "Ölüm davetiyesi" ve Akşam'da "Bir sınıf yok oldu" başlıklarıyla manşettedir.

Miting haberi ise "Yüz binler yürüdü TV'ler uyudu" başlığıyla Akşam'da, "14 Nisan mesajı" başlığıyla Milliyet'te, "En güçlü itiraz" başlığıyla Hürriyet'te ve "Ata'ya yürüdüler" başlığıyla Bugün'de sürmanşetten verilmiştir. Miting haberini manşetten veren gazetelerin başlıkları ise şöyledir: Cumhuriyet "Ulusal uyanış", Vatan "Tarihin en büyük mitingi", Takvim "İşte cumhur işte başkan", Tercüman "Silahsız kuvvetler darbesi", Güneş "Sokak muhtırası", Posta "Silahsız kuvvetler", Radikal "Erdoğan'a büyük uyarı", Ortadoğu "Üç günde üç uyarı", Yeniçağ "Kadınlar iktidara el koydu", Evrensel "Mitingle uyarı" ve Yeni Asya "Yeni bir ordu isteyen Özkan, mitingde kriz çıkardı."

3.1.2 Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

Miting konusuna birinci sayfasında yer veren 22 gazetenin haber ve köşe yazılarına uygulanan içerik analizi bulgularına göre, gazetelerde toplam 25 haber ve 25 köşe yazısı yayınlanmıştır (n=50). Ancak Vatan gazetesinin manşetindeki "Tarihin en büyük mitingi" başlıklı haberin yanına, Güngör Mengi'nin köşe yazısı ve onun yanında da konuyla ilgili olarak yorumda bulunan dokuz köşe yazarlarının adları alt alta yazılarak, yazıların bulunduğu sayfa numaraları konulmuştur. Söz konusu dokuz yazarın adı, kodlamada ayrı birer köşe yazısı olarak kodlanmamış; ancak gazetenin yazarlarının konuya gösterdikleri ilginin duyurumu anlamında burada belirtilmesi uygun bulunmuştur.

Gazeteler bazında bir değerlendirme yapıldığında, konuya ilişkin birinci sayfasında en çok başlık veren gazetenin Cumhuriyet olduğu belirlenmektedir (2 haber, 10 köşe yazısı). Ayrıca Akşam gazetesinde 5, Milliyet gazetesinde 4, Sabah'ta 3, Güneş, Hürriyet, Star, Vakit, Vatan, Yeni Asya ve Yeniçağ'da ikişer, diğerlerinde de birer haber ya da köşe yazısı bulunmaktadır. Öte yandan bu kategorideki kodlayıcılar arası uyumun % 96 olarak hesaplandığı da belirtilmelidir.

3.1.3 Sayfadaki Konum

İncelenen gazetelerden 4'ü (Akşam, Bugün, Hürriyet ve Milliyet) konuya birinci sayfada sürmanşetten ve 11'i de manşetten (Cumhuriyet, Evrensel, Güneş, Ortadoğu, Posta, Radikal, Takvim, Tercüman, Vatan, Yeni Asya ve Yeniçağ) yer vermişlerdir. Yeniçağ'da logonun üzerinde fotoğraf yayınlanmış olsa da haberin başlığının bulunduğu yer anlamında kodlama, manşet haber şeklinde

yapılmıştır. Diğerlerinde ise konu, daha az önemli bulunmuştur. Öte yandan yazıların sayfadaki konumuna ilişkin bu kategorideki kodlayıcılar arası uyum % 98 olarak hesaplanmıştır.

3.1.4 Sayfada Kapladığı Alan

Yazıların 9'u yarım sayfa, 6'sı çeyrek sayfa, 9'u çeyrek sayfanın yarısı şeklinde yayınlanmıştır. 20'si ise yalnızca başlık ya da anons şeklindedir. Kodlayıcılar arası uyumun % 90 olarak hesaplandığı bu kategoride elde edilen bulgulara göre, Cumhuriyet'in birinci sayfasında iki haber dışında, tüm yazılar mitingle ilgilidir. Bununla birlikte konuya yaklaşık yarım sayfa büyüklüğünde tek haber olarak yer veren gazeteler şunlardır: Güneş, Hürriyet, Ortadoğu, Posta, Radikal, Takvim, Tercüman, Vatan ve Yeniçağ. Konuya en az yer veren gazete ise Milli Gazete'dir. Tek spot ve yanında aynı büyüklükte bir fotoğrafa yer verilmiştir.

Toplamda ise tüm gazetelerde miting haberlerine ayrılan yerin büyüklüğü 483 birim olarak hesaplanmaktadır. Bir gazete sayfası 64 birim olarak kodlandığı için bu da yaklaşık olarak 7,5 gazete sayfasına karşılık gelmektedir.

3.1.5 Değinilen Temalar

Mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarında en çok işlenen tema "miting katılımın kalabalık oluşu"dur. Kodlayıcılar arası uyumun % 96 olarak hesaplandığı bu kategoride elde edilen bulgulara göre, 27 yazıda bu konuya vurguda bulunulmuştur. Bu temaya en çok Cumhuriyet (n=7) gazetesinde yer verilirken; Akşam ve Güneş'te 3'er yazıda, Hürriyet, Milliyet ve Posta gazetelerinde 2'şer yazıda değinilmiştir.

İkinci sırada ise, 16 yazıda "halkın gücü ve uyarısına yönelik anlatım"da bulunulmuştur. Cumhuriyet gazetesi 5 yazısında bu konuyu vurgulamıştır. Ardından "laikliğin korunmasına ilişkin anlatım" (n=12) ve "mitingleri organize edenlere yönelik anlatım" (n=10) sıklıkla dile getirilmiştir. Toplam 36 kategoride değinilen temalar Tablo 1'de özet olarak sunulmaktadır.

Öte yandan mitingi eleştiren nitelikteki haber ya da köşe yazılarında ise en dikkati çeken unsur, ADD Başkanı Şener Eruygur'un "darbeci general" şeklindeki sunumudur (n=3). Yeni Şafak, Evrensel ve Vakit gazetelerinde birer yazıda bu ifadeye rastlanılmıştır.

Tablo 1. Ankara Mitingine İlişkin Yazılarda İşlenen Temalar

Temalar	Frekans	Yüzde (%)
Mitinge katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım	27	18,9
Halkın gücü ve uyarısına yönelik anlatım	16	11,2
Laikliğin korunmasına ilişkin anlatım	12	8,4
Mitingleri organize edenlere yönelik anlatım	10	7,0
Atılan sloganlara yönelik anlatım	7	4,9
Erdoğan'ın adaylığına karşı çıkışa yönelik anlatım	6	4,2
Deniz Baykal'ın mitinge katılımına yönelik anlatım	6	4,2
Katılımcıların çoğunluğunun kadın oluşuna yönelik anlatım	5	3,5
Diğer temalar (28 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	54	37,7
Toplam (36 kategori)	143	100

3.1.6 Adı Geçen Kişiler

Haber ve köşe yazılarında en sık adı geçen kişi Atatürk'tür (n=15). Atatürk adını en çok kullanan gazete ise Cumhuriyet'tir (n=3). Başbakan ve Ak Parti lideri Recep Tayyip Erdoğan Akşam, Cumhuriyet, Evrensel, Hürriyet, Radikal, Vatan ve Yeni Şafak'ta; CHP lideri Deniz Baykal ise Birgün, Güneş, Milliyet, Milli Gazete, Posta, Radikal, Yeni Şafak ve Vakit'te birer yazıda konu edilmiştir. Tuncay Özkan'ın adı 5 yazıda (Evrensel, Vakit, Yeni Asya, Yeni Şafak, Zaman), ADD Başkanı Şener Eruygur'un adı 4 yazıda (Evrensel, Milliyet, Vakit, Yeni Şafak) geçmektedir. Toplam 19 ayrı kişinin adının geçtiği bu kategorideki kodlayıcılar arası uyum % 99 olarak hesaplanmıştır.

3.1.7 Adı Geçen Kurumlar

Yazılarda adı en çok tekrarlanan kurum Atatürkçü Düşünce Derneği'dir (n=15). CHP'nin adı 8 yazıda, AK Parti'nin adı da iki yazıda tekrarlanmıştır. Adı geçen kurumlara yönelik toplam 20 ayrı kurumun kodlanabildiği bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 100 olarak tespit edilmiştir.

3.1.8 Anahtar Sözcükler

Gazetelerin birinci sayfasında yer alan mitingle ilgili yazılarda en sık tekrarlanan sözcükler "miting" (n=36), "Cumhuriyet" (n=23), "slogan" (n=15), "laiklik" (n=15), "yüz binler" (n=15), "bayrak" (n=13), "Çankaya" (n=10), "halk" (n=7), "şeriat" (n=5) ve "demokrasi" (n=4) şeklinde sıralanmaktadır. Gazeteler bazında ele alındığında ise "miting" sözcüğünü en çok tekrarlayan gazete Cumhuriyet'te (n=5), "Çankaya" sözcüğü de üç kez tekrarlanmıştır. "Yüzbinler" sözcüğü de Cumhuriyet'te üç kez ifade edilmiştir. Değinilen belli başlı sözcüklerin tekrarlanma sıklığı bağlamındaki kodlamalarda kodlayıcılar arası uyum % 100 olarak hesaplanmıştır.

3.1.9 Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

Yazıların tonu bağlamında yapılan değerlendirmede kodlayıcılar arası uyum % 96 olarak hesaplanmıştır. Buna göre miting konusuyla ilgili olarak incelenen toplam 50 haber ya da köşe yazısının 36'sının pozitif ya da olumlu olduğu, eş deyişle mitinge ilişkin olumlu ifadeler içeren türde

yazılar olduğu, 10'unun nötr ya da objektif bulunduğu ve 4'ünün ise negatif ya da mitingleri eleştiren ya da olumlu bulmayan türde görüşler içerdiği söylenebilmektedir.

Bu bağlamda Yeni Asya'da iki, Evrensel ve Vakit gazetelerinde birer yazı negatif olarak kodlanmıştır. Sabah'ta iki olmak üzere Akşam, Cumhuriyet, Milli Gazete, Milliyet, Star, Vakit, Yeni Şafak ve Zaman'ın da birer yazıları nötr olarak değerlendirilmiştir. Diğer yazılar ise pozitif bulunmuştur.

3.2 İstanbul Mitingi

Akşam gazetesinin ifadesine göre İstanbul'daki "tarihin en büyük protesto mitingi" 29 Nisan 2007 Pazar günü Çağlayan Meydanı'nda gerçekleştirilmiştir. Gazetede, İstanbul'un en kalabalık mitingi olarak kabul edilen 1977'deki "kanlı 1 Mayıs" mitingine 500 bin kişinin katıldığı, 29 Nisan'daki mitinge katılımın ise milyonu aştığı vurgulanmıştır. Kalabalığın "Tandoğan Mitingi'ni katladığı" ifade edilmiştir. "Ankara'yı aratmadı" yorumunda bulunan Birgün ise katılımcı sayısının yüz binlerce kişi olduğunu yazmıştır. Güneş gazetesi "Türkiye böyle miting görmedi" diyerek mitingin büyüklüğüne dikkat çekmiştir. Öte yandan Bugün, Dünya, Sabah ve Takvim gazetelerinde katılımcılar "yüzbinlerce kişi", Hürriyet'te "milyonu aşan insan", Milliyet'te "dev kalabalık", Posta'da "2 milyon kişi", Radikal'de "yaklaşık 1 milyon kişi", Tercüman'da "milyonlar", Türkiye'de "onbinlerce kişi" ve Zaman'da "çok sayıda vatandaş" diye ifade edilmiştir. Mitinge destek konusunda Bugün gazetesi, mitingi 600'e yakın sivil toplum örgütünün "düzenlediğini", Radikal ise "destek verdiğini" kaydetmiştir. Sabah'ta ise "500 sivil toplum örgütü destekledi" denilmiştir. Radikal ve Vatan'da ise mitingi kadınların organize ettiği başlıkta vurgulanmıştır.

3.2.1 Gündemdeki Konular

30 Nisan Pazartesi günü gazetelerin birinci sayfasındaki en önemli ilk beş konuya ilişkin değerlendirmede; Milli Gazete, Türkiye, Vakit ve Yeni Asya dışındaki tüm gazetelerin miting haberlerine önemli bir şekilde yer verdikleri ortaya çıkmıştır (n= 21). Başka bir deyişle, miting haberleri gündemin en önemli konusudur.

Bağımsız kodlayıcılar arası uyumun % 96 olarak hesaplandığı gündemdeki en önemli ilk beş konuya ilişkin kodlamada elde edilen diğer bulgular şu şekildedir: 14 gazetede ortak bir şekilde "Cumhurbaşkanlığı adaylık süreci ve Abdullah Gül'ün adaylığı" konusu işlenmiştir. Dokuz gazetede "TÜSİAD'ın ve iş dünyasının erken seçim uyarısı ve Genelkurmay Başkanlığı'nun bildiri ile ilgili değerlendirmesi" kategorisine giren haberlere yer verilmiştir. Bu gazeteler Akşam, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Güneş, Milliyet, Radikal, Referans ve Türkiye'dir (n=9). "Anayasa Mahkemesi'nin toplantı yeter sayısına ilişkin kararı" Birgün, Ortadoğu, Yeni Asya, Referans, Milliyet,

Evrensel, Yeni Şafak ve Star gazetelerinde haber olarak yer almıştır (n=8). Fenerbahçe-Denizlispor karşılaşması haberi ise Akşam, Sabah, Star, Takvim ve Türkiye gazetelerinde en önemli beş konu arasına girmiştir (n=5). Beşiktaş-Sivasspor karşılaşmasına da Akşam, Cumhuriyet, Star, Takvim ve Türkiye gazeteleri ilk beş konu içinde yer vermiştir (n=5). “Pakistan ve Afganistan Devlet Başkanları’nın Çankaya’da barıştırılması” 5 gazetede (Milliyet, Zaman, Tercüman, Takvim, Türkiye) önemli bulunmuştur. “Abdüllatif Şener’in sağduyu çağrısı” haberi Hürriyet, Sabah ve Star’da; “Genelkurmay’ın ‘e-muhtıra’ olarak da yorumlanan bildirisi” Bugün, Ortadoğu ve Yeni Asya’da; “1 Mayıs kutlaması hazırlıkları” Birgün, Evrensel ve Radikal’de ilk beş konu içerisine girmiştir.

Gazetelerin sürmanşet ve manşet haberleri incelendiğinde ise şunlar kaydedilebilmektedir: “Milyonlar ‘Sen rahat uyu Atam, hepimiz senin askerleriniz’ diye haykırdı” üst başlığını taşıyan, “Bir muhtıra daha” başlıklı Tercüman gazetesinin spotunda “Tandoğan’dan sonra, ikinci sivil muhtıra Çağlayan’dan: Türkiye laiktir laik kalacak” denilmektedir. Dokuz sütuna iki satır “Milyonu aşan insan, yüzbinlerce bayrak” sürmanşeti ile yayınlanan Hürriyet’in sayfa spotunda “Cumhuriyete sahip çıkmak için Çağlayan’da milyonu aşkın kişi, laik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti için ant içti, sağ ve sol partilere “birleşin” mesajı verdi” yazmaktadır. “Çağlayan gibi” ifadesinin kullanıldığı Milliyet’in sürmanşet haberinde “Tandoğan mitinginden sonra dün de yüz binlerce vatandaş İstanbul Çağlayan Meydanı’nda toplandı. Dev kalabalık, ‘Laiklik ve cumhuriyet değerlerinden dönüş yok’ mesajı verdi” spotunu kullanılmıştır. “Türkiye böyle miting görmedi” denilen Güneş gazetesinin sürmanşetinde “Milyonların sesi” ifadesine yer verilmiştir. “İs-te-mi-yo-ruz” yazan manşetin spotunda ise “Gericiliğe karşı yükselen dip dalgası dün İstanbul’da öfke Çağlayan’ı oldu. Milyonlarca Atatürkçü “Çankaya yolları irticaya kapalı” diye haykırdı” denilmektedir.

Manşetlerdeki başlıklar ise Akşam’da “Ne darbe, ne şeriat, demokrat Türkiye”, Cumhuriyet’te “En büyük uyarı”, Evrensel’de “İstanbul ‘darbe ve şeriata hayır’ dedi!”, Posta’da “Cumhuriyet Çağladı”, Sabah’ta “Demokratik tepki”, Takvim’de “Millet muhtırası”, Radikal’de “Kadınların gücü”, Vatan’da “Ne askerın bildirisi, ne hükümetin resti... Kadınlar el koydu”, Yeniçağ’da “Vatan uyandı” şeklindedir.

Ayrıca miting haberlerinin detayları incelendiğinde Referans, Hürriyet ve Zaman’da muhalefete “birleşin” çağrısı; Ortadoğu, Referans, Radikal ve Cumhuriyet’te hükümete uyarı, eleştiri ya da istifa çağrısı; Yeni Şafak ve Yeni Asya’da demokrasi vurgusu; Sabah, Bugün, Dünya, Birgün ve Akşam’da “ne şeriat, ne darbe” görüşü; Vatan, Posta, Milliyet, Hürriyet, Güneş ve Cumhuriyet’te laiklik ve demokrasiye sahip çıkışa ilişkin vurgular; Tercüman ve Takvim’de ise millet muhtırasına ilişkin vurgu ön plana çıkmaktadır.

Mitingi manşet yapmayan gazetelerde ise durum şu şekildedir: Yeni Şafak’ın sürmanşetinde cumhurbaşkanlığı seçimi konu edilmekte ve “Süreç işliyor” denilmektedir. Star’da Abdüllatif Şener’in

para piyasalarına ilişkin açıklamasına yer verilmekte ve "Piyasaya moral" başlığı kullanılmaktadır. Türkiye gazetesi ise iş dünyasının sesini manşet yapmıştır: "İstikrarı bozmayın". Birgün'de "Anayasa Mahkemesi'nin kararı beklenirken, şimdi toplumsal muhalefetin harekete geçerek, darbe ve şeriat özlencilerine 'dur' demesi gerekiyor. Bunun için en önemli fırsat 1 Mayıs" görüşlerine yer verilerek "Asker kışlaya siyaset halka" başlığı kullanılmaktadır. Bugün gazetesi sürmanşetinde Abdullah Gül'ün "Çekilmiyorum" sözüne yer vermektedir. Manşetinde ise iş dünyasının Genelkurmay'ın gece bildirisi ile gelişen siyasi krizin ekonomik krize dönüşmesinden endişe ettiğinden "Bedeli ağır olur" manşetiyle söz edilmektedir. Yeni Asya'da "Genç siviller: Halk darbe istemiyor" manşet haberinin altında, "Tahriklere hayır" başlığı büyük puntolarla kullanılmaktadır. Ortadoğu'da "Sıcak pazartesi" denilirken, ekonomi gazetesi olan Referans "Siyasi gerginlik tırmandı gözler Anayasa Mahkemesi'nde" üst başlığıyla "Piyasalar Çankaya'dan önce genel seçim istiyor" denilmektedir. Ekonomi gazetesi olan Dünya'da ise "İş dünyasından siyasetçilere Köşk Krizi'nden çıkış için uzlaşma arama çağrısı geldi" üst başlığıyla "Çözüm erken seçimde" manşeti kullanılmaktadır. Zaman gazetesi de manşet haberinde ekonomik kriz konusuna değinmektedir: "Ekonomiye güvenimiz tam gerginliğe prim vermeyin". Vakit gazetesinin sürmanşetinde Mehmet Ağar'a yönelik "Ağar aynı Ağar" ve Erkan Mumcu'ya yönelik "CHP'ye kuyruk oldular" başlıklarına yer verilmekte, manşette ise "CHP-DYP-ANAP ittifakına rağmen oyun bozuldu" üst başlığıyla "367 bile tamam" ifadesi başlık olarak kullanılmıştır.

3.2.2 Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

Milli Gazete ve Vakit gazeteleri İstanbul mitingine birinci sayfalarında yer vermemişlerdir. O nedenle bu gazetelerde içerik analizine konu edilen metin bulunmamaktadır. Diğer 23 gazetede ise mitingle ilgili olarak toplam 33 haber ve 19 köşe yazısı yayınlanmıştır (n=52). Konuyla ilgili en çok başlık Hürriyet (5 haber ve 7 köşe yazısı) ve Sabah (3 haber, 3 köşe yazısı) gazetelerinde yayınlanmıştır. Yazı türü konusunda kodlayıcılar arasındaki uyum % 100 olarak hesaplanmıştır.

3.2.3 Sayfadaki Konum

Miting haberi; Tercüman, Hürriyet, Milliyet ve Güneş'te sürmanşetten, Akşam, Cumhuriyet, Evrensel, Posta, Radikal, Sabah, Takvim, Vatan ve Yeniçağ'da birinci sayfada manşetten yayınlanmıştır. Mitingle ilgili olarak içerik analizine konu edilen Milliyet'te bir haber ve bir köşe yazısı sağ üstte yayınlanırken, geri kalan 37 yazı sayfanın alt kısmında yer almıştır. Bu kategorideki kodlayıcılar arası uyum, % 96 olarak belirlenmiştir.

3.2.4 Sayfada Kapladığı Alan

Yazıların büyük çoğunluğu tek spot (n=14) ya da başlık/duyuru (n=11) şeklinde girmiştir. 6 gazetede konuya tam sayfa yer ayrılmıştır. Bunlar Cumhuriyet, Hürriyet, Posta, Tercüman, Vatan ve Yeniçağ gazeteleridir. Konuya yarım sayfa yer veren gazeteler ise şunlardır: Akşam, Evrensel, Güneş, Milliyet, Radikal, Sabah ve Takvim (n=7). Ayrıca 9 gazetede çeyrek sayfanın yarısı büyüklüğünde ve üç gazetede çeyrek sayfanın ¼'ü büyüklüğünde habere yer verilmiştir. Tek spot ve başlık büyüklüğündeki yazı sayısı ise 25'tir. Yeni Asya gazetesi konuya yalnızca tek spotluk "Darbe çağre değil" başlıklı haberle yer vermiştir.

Toplamda ise miting haberlerine ayrılan yerin büyüklüğü 763 birim olarak hesaplanmaktadır. Bu da yaklaşık olarak 12 gazete sayfasına karşılık gelmektedir. Yazıların sayfada kapladığı alana ilişkin önemlilik sıralaması kategorisindeki kodlayıcılar arası uyum % 98 olarak hesaplanmıştır.

3.2.5 Değinilen Temalar

Yazılarda en çok işlenen tema "mitinge katılımın kalabalık oluşu"dur. Cumhuriyet, Güneş, Hürriyet, Posta, Sabah ve Tercüman gazeteleri en sık olmak üzere 28 yazıda bu temaya yönelik anlatıma rastlanmıştır. Referans, Yeni Asya ve Yeniçağ gazetelerinde bu temaya rastlanmamıştır.

Akşam, Cumhuriyet, Sabah gazetelerinde ikişer yazı olmak üzere gazetelerde yayınlanan 18 yazıda "laikliğin korunmasına ilişkin vurgu", en önemli ilk 5 tema içerisinde değerlendirilmiştir. Türkiye, Yeniçağ, Güneş, Yeni Asya ve Evrensel gazetelerinde bu temaya değinilmemiştir. 16 yazıda önceki mitinglere atıf ya da değinmede bulunulurken, 14 yazıda askeri darbeye karşı olunduğu ifade edilmiştir. 12 yazıda şeriata karşı olunduğu, 9'ar yazıda da katılımcıların çoğunluğunun kadın olduğu ya da kadın katılımcılara yönelik anlatım ve her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım kategorilerine yer verilmiştir. Haber ve köşe yazılarında işlenen temalara ilişkin bağımsız kodlayıcılar arası uyum % 80 olarak hesaplanmıştır. Tablo 2'de yazılarda işlenen en önemli ortak temalar özet bir şekilde sunulmaktadır.

Tablo 2. İstanbul Mitingine İlişkin Yazılarda İşlenen Temalar

Temalar	Frekans	Yüzde (%)
Mitinge katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım	28	17,6
Laikliğin korunmasına ilişkin anlatım	18	11,3
Önceki mitinglere yönelik anlatım	16	10,1
Askeri darbe karşıtlığına yönelik anlatım	14	8,8
Şeriat karşıtlığına yönelik anlatım	12	7,5
Her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım	9	5,7
Katılımcıların çoğunluğunun kadın olduğuna ilişkin anlatım	9	5,7
Halkın gücü ve uyarısına yönelik anlatım	7	4,4
Ak Parti karşıtlığına yönelik anlatım	7	4,4
Demokrasinin işletilmesine yönelik anlatım	6	3,8
Diğer temalar (18 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	33	20,7
Toplam (28 kategori)	159	100,0

3.2.6 Adı Geçen Kişiler

Haber ve köşe yazılarında en çok Atatürk'e atıfta bulunulmuştur (n=8). Bu atıflar Dünya, Evrensel, Hürriyet, Ortadoğu, Posta, Sabah, Tercüman ve Türkiye gazetelerinde yapılmıştır. İkinci sırada adı en çok tekrarlanan kişi Başbakan Erdoğan'dır (n=6). Erdoğan'ın adı geçen gazeteler Akşam, Güneş, Milliyet, Posta, Radikal ve Takvim'dir. Mitingde konser veren Bulutsuzluk Özlemi de dört yazıda ifade edilmiştir (Birgün, Milliyet, Radikal ve Yeni Şafak). Toplam 25 ayrı kişinin adının geçtiği bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 99 olarak hesaplanmıştır.

3.2.7 Adı Geçen Kurumlar

Haber ve köşe yazılarında en çok Ak Parti'nin adı anılmıştır (n=11). Birgün, Cumhuriyet, Radikal, Sabah, Takvim ve Vatan gazetelerinde yayınlanan yazılarda ise "Genelkurmay Başkanlığı, asker ya da orduya" atıfta bulunulmuştur (n=6). Ardından sıklıkla İngiltere'nin yayın kuruluşu BBC'ye değinilmiştir (n=5). Toplam 23 ayrı kurumun kodlanabildiği bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 99 olarak hesaplanmıştır.

3.2.8 Anahtar Sözcükler

Gazetelerde yayınlanan mitingle ilgili 52 haber ve köşe yazısında en çok tekrarlanan sözcük "miting" olmuştur (n=36). Bu sözcük Hürriyet'teki 5 yazıda, Radikal ve Sabah'ta da 3 yazıda kullanılmıştır. Daha sonra genel olarak "laiklik" (n=21), "cumhuriyet" (n=20), "slogan" (n=16), "darbe" (n=14), "yüzbinler" (n=14), "bayrak" (n=13), "demokrasi" (n=10) ve "şeriat" (n=10) sözcüklerine değinilmiştir.

Bunlar arasında belli başlı olarak "laiklik" sözcüğü Akşam, Birgün, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Ortadoğu, Posta, Radikal, Referans, Sabah, Takvim, Tercüman ve Vatan gazetelerindeki yazılarda kullanılırken, diğer gazetelerde anılmamıştır. "Şeriat" sözcüğüne ise Akşam, Bugün, Dünya, Evrensel, Hürriyet, Posta, Sabah ve Takvim'de değinilmiştir. Güneş ve Posta gazeteleri "irtica" sözcüğüne birer yerde değinmiştir. "Darbe" sözcüğü de Akşam, Bugün, Dünya, Evrensel, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Yeni Asya ve Yeni Şafak'ta kullanılmıştır. Birgün, Takvim ve Tercüman ise "muhtıra" sözcüğüne yer vermiştir. Sözcüklere ilişkin sayımda kodlayıcılar arası uyum % 100 olarak hesaplanmıştır.

3.2.9 Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

Yazıların mitinge yönelik tonuna ilişkin kodlama sonuçlarına göre ise 52 haber ve köşe yazısının 41'i pozitif, 10'u nötr ve biri de negatif bulunmuştur. Mitingi eleştirir nitelikte bulunan

negatif haber Star gazetesinde yer alırken, mitinge yönelik değerlendirme içermeyen ya da nötr bulunan yazılardan üçü Hürriyet'te, diğerleri de Milliyet, Referans, Sabah, Türkiye, Yeni Asya, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde bulunmaktadır. Bu kategorideki kodlayıcılar arası uyum % 92 olarak hesaplanmıştır.

3.3 İzmir Mitingi

13 Mayıs 2007 Pazar günü İzmir'in Alsancak Meydanı'nda gerçekleştirilen Cumhuriyet mitingine katılanların sayısı kimi gazetelerde (Ortadoğu, Birgün, Bugün ve Milliyet) "yüzbinler", kimi gazetelerde (Posta, Radikal, Referans, Takvim) "1 milyonu aşkın", Hürriyet ve Vatan'a göre 1,5 milyon, Akşam'a göre "2 milyona yakın" ve Güneş'e göre de "2 milyon" kişi olarak ifade edilmektedir. Sabah'ta ayrıca "mitinge katılanlar için polis 1 milyon, Düzenleme Komitesi 1,5 milyon dedi" diye yazmaktadır. Kimi gazeteler ise herhangi bir sayı vermemektedir. Havanın oldukça sıcak olmasına rağmen bu kadar büyük bir kalabalığın yaklaşık 5 saat süren mitinge katıldığını vurgulamak isteyen gazetelerdeki değerler de birbirinden farklıdır. Örneğin Sabah'ta 32, Milliyet, Posta ve Radikal'de 34, Takvim'de ise "35 dereceyi aşan" sıcaklıktan söz edilmektedir. Mitinge ilişkin bir başka not da Hürriyet gazetesinde ifade edildiği gibi Kordon'un bayraklarla donatıldığı ve deniz yoluyla 200 bin kişinin geldiğidir. Belki de bu nedenle Radikal gazetesi bu unsur üzerinde durarak "Deniz mavi yer kırmızı" başlığını tercih etmiştir.

3.3.1 Gündemdeki Konular

İçerik analizi uygulamasına göre, 14 Mayıs Pazartesi günkü gazetelerin birinci sayfasındaki en önemli ilk beş konuya ilişkin değerlendirmeye göre, 21 gazete miting haberini önemli bulmuştur. Milli Gazete, Tercüman, Türkiye ve Yeni Asya gazeteleri miting konusuna gündemin öncelikli konuları arasında yer vermemiştir.

Kodlayıcılar arası uyumun % 93 olarak hesaplandığı bu kategoride elde edilen bulgulara göre, 17 gazetede "Fenerbahçe-Trabzon karşılaşması ve Fenerbahçe'nin şampiyonluğu" konusu en önemli ilk beş konu arasında yer bulmuştur. Birgün, Dünya, Evrensel, Milli Gazete, Ortadoğu, Referans, Vakıf ve Yeni Asya dışındaki gazetelerde bu konuya rastlanmıştır. Ardından gazetelerde ortak şekilde Erovision Şarkı Yarışması Finali'nin en önemli ilk beş haber içinde bulunduğu anlaşılmaktadır (Takvim, Bugün, Star, Yeni Şafak, Sabah, Akşam). Öte yandan Ortadoğu, Akşam, Star, Yeni Asya, Türkiye, Milliyet ve Güneş ise Kuzey Irak'taki KDP ve KYB bürolarına yönelik bombalama olayını daha önemli bulmuştur. Gazetelerin birinci sayfalarında yer alan diğer konular ise anlamlı bir benzerlik içermemektedir. Ancak en fazla iki gazetede yer alan kimi konulara rastlanmaktadır.

Gazetelerin sürmanşet ve manşetleri şu şekildedir: Akşam, Bugün, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Sabah, Star, Takvim, Tercüman, Türkiye, Vatan, Yeniçağ ve Yeni Şafak gazetelerinin sürmanşet haberlerinde, Fenerbahçe'nin şampiyonluğu konu edilmektedir. Manşetlerde ise Akşam'da "İzmir'de deniz ve kara birleşti, sol birleşemedi" vurgusuyla dokuz sütuna "Milyonlara ayıp" denilmektedir. Spotta da özetle "İki milyona yakın kalabalığın 'Birleşin' sloganları bile CHP Lideri Baykal ile DSP Lideri Sezer'i buluşturmaya yetmedi" ifadesi yer almaktadır. Cumhuriyet'te "Tehlikenin farkında olan milyonlar İzmir'in meydanlarına sığmadı. Tam bağımsız Türkiye için kenetlenen kitleler Cumhuriyet'e sahip çıktı" üst başlığıyla "Halk başaracak" manşeti kullanılmıştır. Hürriyet, "İşte Atam İzmir" başlığına yer verilmektedir. Referans'ta "Bir milyon al sancak", Birgün'de "Mitinglerde son nokta Zülfü'den", Vatan'da "Atatürk gelmiş gibi", Milliyet'te "İşte İzmir", Güneş'te "Al sana gavur İzmir", Takvim'de "Türk İzmir", Yeniçağ'da "Bu vatan, bu millet, bu bayrak bizim", Radikal'de "Deniz mavi yer kırmızı", Bugün'de "Dev miting", Sabah'ta "Demokrasi şölenu" başlıkları kullanılmaktadır. Posta'nın birinci sayfanın göbeğinden verilen dokuz sütuna başlıkla haberde "Kalpler Ege'de attı" denilmektedir. Yeni Şafak'ın sayfanın sağında kullandığı "miting pastası" başlıklı haberde "ADD ve Vatansever Kuvvetler gibi derneklerin düzenlediği İzmir mitingi, soldan sağa çok sayıda partinin oy kapma yarışına sahne oldu" spotu ile sunulmaktadır. Sayfanın solunda ise Erovisyon şarkı yarışması haberi bulunmaktadır. Erovisyon konusu Star'da da manşet haberdur.

Diğer gazetelerin manşetlerinde ise; Türkiye'de "Sarkozy'ye Fransız uyarısı", Tercüman'da yeniden milletvekili seçilemeyerek dokunulmazlık zırhından mahrum kalacak 128 milletvekiline yönelik olarak "Vekiller topun ağzında", Zaman'da "Hukukçular Tuğcu'ya destek verdi: Köşk seçimi kolaylaşmalı", Vakıf'te Ağar ve Mumcu'nun DYP ve ANAP'ın birleşmesine de vurguda bulunularak "O telefon kimden", Ortadoğu'da DYP-ANAP birleşmesine yönelik olarak "Nafile birleşme", Evrensel'de elektronik reçete konusuna yönelik olarak "Bu uygulama hastayı öldürür", Milli Gazete'de Saadet Partisi Lideri Recai Kutan'ın sözlerine atfen "Halka söyleyecek sözleri yok", Yeni Asya'da 14 Mayıs'a atfen "Yeter söz milletindir" ve gazeteci Düzgören'in "Silahlı ve silahsız bürokrasi değişime direnemez" açıklamasına atfen "Son kozlarını oynuyorlar", Dünya'da da "Seçmen yasaları" başlığı kullanılmıştır.

3.3.2 Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

İzmir mitingiyle ilgili olarak gazetelerde toplam 51 haber ya da köşe yazısı yayınlanmış ve bunlara içerik analizi uygulanmıştır. Milli Gazete, Tercüman, Türkiye ve Yeni Asya gazetelerinde konuya ilişkin herhangi bir yazı birinci sayfada yayınlanmamıştır. Yayınlanan yazıların 39'u haber, 12'si köşe yazısıdır. Yazı türü konusunda kodlayıcılar arasındaki uyum % 95 olarak hesaplanmıştır. Milliyet'te 3, Cumhuriyet, Hürriyet ve Sabah'ta 2, Akşam, Radikal ve Star'da birer köşe yazısı

yayınlanmıştır. Güneş'te 7; Hürriyet'te 4; Akşam, Cumhuriyet ve Sabah'ta 3; Milliyet, Radikal, Yeni Şafak'ta 2 ve diğerlerinde de birer haber yayınlanmıştır.

3.3.3 Sayfadaki Konum

Gazetelerin birinci sayfasında miting konusuyla ilgili haber ve köşe yazılarının 15'i, manşette yer almıştır. Dünya, Evrensel, Ortadoğu, Star, Vakit ve Zaman gazeteleri hariç, konuya yer veren diğer gazetelerde miting haberleri manşettedir. Milliyet'teki üç köşe yazısının duyurusu da manşet fotoğrafının içinde üst tarafta verilmiştir. Yayınlanan diğer yazılar ise sayfada konum olarak daha az önemli bulunan alt kısımda yer almıştır (n=34). Yazıların sayfadaki konumuna göre önemlilik sıralaması kategorisinde kodlayıcılar arası uyum % 93 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4 Sayfada Kapladığı Alan

Cumhuriyet ve Yeniçağ gazeteleri miting konusunu tam sayfa verirken, Akşam, Güneş, Hürriyet, Posta, Radikal, Takvim ve Vatan gazetelerinde konu en büyük haberde yarım sayfa yer bulmuştur. Yazıların sayfada kapladığı alana ilişkin önemlilik sıralaması kategorisindeki kodlayıcılar arası uyum % 98 olarak hesaplanmaktadır. Buna göre Birgün, Bugün, Ortadoğu, Sabah ve Yeni Şafak gazetelerindeki haberlerden en büyüğü de çeyrek sayfa düzeyindedir.

Toplamda ise miting haberlerine ayrılan yerin büyüklüğü 538 birim olarak hesaplanmaktadır. Bu da yaklaşık olarak 8,4 gazete sayfasına karşılık gelmektedir.

3.3.5 Değinilen Temalar

Mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarında en sık üzerinde durulan tema "mitinge katılımın kalabalık oluşu"dur (n=21). Vakit ve Yeni Şafak dışındaki gazeteler bu temaya değinmişlerdir. İkinci sırada gelen temanın ise "CHP ile DSP arasında seçime yönelik ittifak" şeklindedir (n=19). Evrensel, Ortadoğu, Sabah, Star, Vakit ve Yeniçağ gazetelerinde bu temaya yer verilmemiştir. Akşam gazetesinde ise bu temaya dört kez vurguda bulunulmuştur. Üçüncü sırada "her yerin bayraklarla donatıldığı" ifadesi dikkati çekmektedir (n=15). Birgün, Bugün, Evrensel, Vakit, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde bu tema yoktur ya da en önemli ilk beş tema içerisinde yer almamaktadır. Bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 90 olarak hesaplanmıştır. Tablo 3'te, yazılarda işlenen en önemli ortak temalar sunulmaktadır.

Tablo 3. İzmir Mitingine İlişkin Yazılarda İşlenen Temalar

Temalar	Frekans	Yüzde (%)
Mitinge katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım	21	14,6
CHP ile DSP arasında seçime yönelik ittifaka yönelik anlatımlar	19	13,2
Her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım	15	10,4
Deniz yoluyla mitingeye katılıma yönelik anlatım	9	6,3
"Gavur İzmir" nitelemesine ilişkin anlatım	7	4,9
Yabancı kanalların ilgisine yönelik anlatım	7	4,9
Laikliğin korunmasına ilişkin anlatım	6	4,2
Halkın gücü ve uyarısına yönelik anlatım	6	4,2
Önceki mitinglere yönelik anlatım	5	3,5
Diğer temalar (26 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	49	33,8
Toplam (35 kategori)	144	100

3.3.6 Adı Geçen Kişiler

En çok sayıda yazıda adı tekrarlanan iki kişi bulunmaktadır (n=18): CHP lideri Deniz Baykal ile DSP lideri Zeki Sezer. Akşam gazetesinde 3 ayrı yazıda Baykal ve Sezer'in adları anılırken; Evrensel, Ortadoğu, Sabah, Vakıf ve Yeniçağ gazeteleri bu isimlere hiç değinmemiştir. Ardından Başbakan Erdoğan'ın adına rastlanılmaktadır (n=9). Akşam, Cumhuriyet, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Ortadoğu, Posta ve Takvim'de çıkan yazılarda Erdoğan'ın adı anılmıştır. Önceki mitinglerden farklı olarak Atatürk'ün adı ise daha sonra gelmektedir (n=8). Hürriyet'te iki kez olmak üzere Güneş, Milliyet, Posta, Takvim, Vakıf ve Vatan gazeteleri Atatürk'ün adını kullanmışlardır. Ardından Zülfü Livaneli'nin adının sık tekrarlandığı anlaşılmaktadır (n=6). Ondan söz eden gazeteler ise Birgün, Bugün, Dünya, Sabah ve Vakıf, Yeni Şafak şeklinde sıralanmaktadır. Toplam 18 ayrı kişinin adının kodlanabildiği bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 87 olarak hesaplanmıştır.

3.3.7 Adı Geçen Kurumlar

Adı en çok anılan kişilere paralel olarak; yazılarda adı en çok tekrarlanan kurumlar, bu kişilerin lideri olduğu partiler olmuştur. CHP'nin adı 17 ve DSP'nin adı da 15 yazıda kullanılmıştır. Daha sonra İngiliz yayın kuruluşu BBC ve CNN International'dan söz eden yazılara rastlanmaktadır (n=3). Hürriyet ve Radikal her iki kuruma da atıfta bulunmuştur. Güneş, BBC'ye ve Sabah da CNN'e değinmiştir. Toplam 23 ayrı kurumun kodlanabildiği bu kategoride, kodlayıcılar arası uyum % 97 olarak hesaplanmıştır.

3.3.8 Anahtar Sözcükler

Yazılarda en çok tekrarlanan sözcüklerin başında ise "miting" sözcüğü gelmektedir (n=40). Sözcüğün en sık tekrarlandığı yazılar Hürriyet ve Güneş'te yayınlanmıştır (5'er yazı). Ardından "Slogan" (n=20), "bayrak" (n=19), "Cumhuriyet" (n=18), "yüzbinler" (n=14), "laiklik" (n=13) ve "sol" (n=11) sözcükleri de sıklıkla kullanılmıştır. "Şeriat" sözcüğü bir kez Zaman'da, "darbe" sözcüğü bir kez Star'da, "seçim" sözcüğü bir kez Cumhuriyet'te, "Çankaya" sözcüğü bir kez Vakıf'te,

“demokrasi” sözcüğü de birer kez Birgün ve Star’da ifade edilmiştir. Akşam, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Ortadoğu, Radikal, Takvim, Vatan ve Zaman gazeteleri “laiklik”ten söz etmiştir. Mitinglerin kalabalık oluşunu ifade eden “yüzbinler” sözcüğü ise Akşam, Birgün, Bugün, Dünya, Evrensel, Güneş, Milliyet, Ortadoğu, Posta, Referans, Sabah ve Vatan gazetelerinde yer almıştır. Sözcüklere ilişkin kodlamada, kodlayıcılar arası uyum % 100 olarak hesaplanmıştır.

3.3.9 Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

Yazıların tonu bağlamında ise incelenen 51 haber ve köşe yazısından 36’sının “pozitif” olduğu, 12’sinin “nötr” olarak değerlendirildiği ve 3’ünün de “negatif” anlamlar içerdiği belirlenmiştir. Bu kategorideki kodlayıcılar arası uyum, % 82 olarak hesaplanmıştır. Hürriyet, Star ve Vakit gazetelerindeki birer yazı mitingi eleştirir nitelikte “negatif” olarak kodlanmıştır. Güneş’te 3; Akşam, Cumhuriyet, Sabah, Yeni Şafak’ta 2’şer ve Hürriyet’te de bir yazı “nötr” olarak yorumlanmıştır.

3.4 Samsun Mitingi

Atatürk’ün Kurtuluş Savaşı’nı başlatmak üzere Samsun’a çıktığı, Gençlik ve Spor Bayramı olarak kutlanan 19 Mayıs gününün ertesinde Samsun’da düzenlenen miting, gazetelerin 21 Mayıs günkü sayılarına konu olmuştur. Cumhurbaşkanlığı seçimi ile ilgili olarak “sol partiler” CHP ve DSP’nin “ittifakı” miting haberlerinde dikkati çeken en önemli unsurlardan birisidir. Mitinge kaç kişinin katıldığı konusunda gazetelerdeki bilgiler yine birbirinden farklıdır.

Örneğin Akşam gazetesi “100 bin kişilik meydan doldu”, Birgün ve Milliyet “onbinler”, Cumhuriyet “40 ilden Samsun’a akan yüzbinler”, Tercüman “40 ilin yanında, Avustralya’dan bile katılımcıların yer aldığı laiklik denizinde, Türkiye ve KKTC bayrakları yan yanaydı”, Hürriyet “80 bini aşkın Samsunlu”, Takvim “300 bin kişi”, Posta “miting düzenleme komitesinin verdiği bilgiye göre 300 bin kişi”, Vatan “60 bin kişi”, Radikal “polis 60, tertip komitesi 300 bin kişinin katıldığını ileri sürdü” Sabah “polise göre 140 bin, komiteye göre ise 300 bin kişi katıldı” diye yazmaktadır. Evrensel, mitingin 33 sivil toplum örgütü tarafından düzenlendiğini ifade etmektedir.

3.4.1 Gündemdeki Konular

İçerik analizi uygulamasına göre 21 Mayıs günkü gazetelerin birinci sayfalarında yer alan en önemli beş konuya ilişkin kodlamada gündemin ilk sırasına çıkan konunun miting haberleri olduğu anlaşılmaktadır. Kodlayıcılar arası uyumun % 97 olarak hesaplandığı bu kategoride elde edilen bulgulara göre 21 gazetede miting konusuna, ilk beş konu içinde yer verilmiştir. Milli Gazete,

Ortadoğu, Yeni Asya ve Yeni Şafak gazetelerinde konu en önemli beş konu içinde değerlendirilmemiştir.

Gazetelerde ortak bir şekilde en çok önem verilen konulardan ikincisi “Galatasaray-Fenerbahçe takımları arasındaki futbol karşılaşması” olmuştur (n=13). Daha sonra ise Güneş, Ortadoğu, Tercüman ve Yeniçağ gazetelerinde Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt’ın Mehmetçik Vakfı Gecesi’nde yaptığı açıklama dikkatleri çekmektedir. Büyükanıt bu konuşmasında “vatanseveri yadırgayan yanlış yapar” demiştir. Güneş, Tercüman ve Yeniçağ’da Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik’in mitinge katılanlara ilişkin “yarasa” benzetmesi önemli bir şekilde yer bulmuştur. Bugün, Türkiye ve Zaman’da “rapor ve ilaç alımında yenilik, elektronik reçete” konusuna; Sabah, Star ve Vatan’da tenisçi Maria Sharapova’nın İstanbul ziyaretine önemli bir şekilde yer verilmiştir.

Gazetelerin sürmanşet ve manşetlerindeki haberlerin dağılımı şu şekilde sıralanabilir: Akşam’ın sürmanşetinde gazetenin promosyonu ile “İnsanoğlu kanseri yeniyor” yazı dizisinin duyurusu yapılmakta ve geniş bir şekilde “Galatasaray karşılaşması” ve Ali Sami Yen Stadı’nda yaşanan olaylar işlenmektedir. Manşette ise Fransa Cumhurbaşkanı’na atfen “Sarko bizi Akdeniz Birliği’ne çağırdı” vurgusuyla “AB’yi boşver, Club Med’e gel” başlığına yer verilmektedir. Vatan’ın sürmanşetinde “Hayatımı değiştiren facia” başlığıyla “Kortların en iyi, en güzel, en seksi ve en çok kazanan kadını VATAN için konuştu” haberine yer verilmektedir. Yan tarafta ise Ali Sami Yen’deki olaylar anlatılmaktadır. Manşet ise The New York Times’ın bir haberidir. “Ata’nın mezarından homurtular geliyor” başlıklı haberde, gazetenin, “AB için en somut adımları atan AKP’ye karşı milyonların laiklik endişesiyle sokağa dökülmesi tarihi bir ironi” şeklindeki ifadeye yer verilmektedir. Radikal’de “Partilerin kadın kollarının sadece adı var” denilerek “Kadın mitingde kolları uykuda” başlığı kullanılmıştır. Bugün’de “Rapor ve ilaç alımında devrim” ve “10 futbolcu ve Gerets yolcu” haberleri sürmanşetten, “Kuzey Irak’a girdik” haberi de manşetten verilmiştir. Güneş’te “Derbi cinayeti” sürmanşetinin altında, manşette Bakan Çelik’e yönelik olarak “Bunlar mı yarasa” başlığı bulunmaktadır. Star’da “Sharapova İstanbul’u inletecek” ve “Heysel kapıda” haberleri sürmanşette ve aşağıda da “Alanda farklı mitingde farklı” ve terörle mücadeleye ilişkin olarak “Mekanizma bitti” haberlerine yer verilmektedir. Terörle mücadelede “Bu mekanizma artık bitti” sözü Sabah’ta da manşettir. Sürmanşette ise Galatasaray – Fenerbahçe derbisine atfen “Katliam olabilirdi” haberi kullanılmaktadır. Türkiye gazetesinde, logonun üst tarafında Dünya Ekonomik Forumu’na atfen “İslam dünyasından eğitime dev yatırım”, Ahmet Mücahit Ören’in “Çözümler demokrasi ve diyaloga bağlıdır” sözleri, “Cimbom’a ağır fatura”, “Düşme heyecanı haftaya kaldı” haberleri bulunmakta, manşette ise “sağlık raporu alımında yeni dönem” konu edilerek “Tek imza tek doktor” başlığı kullanılmaktadır. Ortadoğu’da sürmanşette “Teröristbaşını idamdan kimler kurtardı” haberi, manşette ise “MHP Lideri Devlet Bahçeli’yi Avrupa’da on binler karşıladı” üst başlığıyla “Ya

teslimiyetçilik ya milliyetçilik" başlığına yer verilmektedir. Futbol haberlerinin sürmanşet olduğu Milliyet gazetesinde de sosyolog Prof. Sencer Ayata ile yapılan röportaj manşet yapılmakta ve başlıkta "Yeni orta sınıf meydana çıktı" denilmektedir. Referans, Merkez Bankası eski başkanı Süreyya Serdengeçti'nin sözünü manşet kullanmıştır: "IMF çapası zayıfladı Türkiye artık kendi çapasını oluşturmalı". Dünya gazetesinde de manşette "Gümrük Birliği tartışılıyor" haberi bulunmaktadır. Milli Gazete, sürmanşetinde Saadet Partisi'nin Gençlik şölenlerini "Gençler iktidarı müjdeliyor" başlığıyla kullanırken, yanında "Asım'ın nesli Fethi anacak" ve "Saadet Partisi'ne aday akını" başlıkları dikkati çekmektedir. Logonun altında ise "Saadet İzmir hazır" ve "Şarap sevdası sonları olacak" başlıkları bulunmaktadır. Yeni Asya'nın manşetinde "AKP iktidarda, ama muktedir değil" haberi ile "Laikçiliğe teslim olmayın" haberleri bulunmaktadır. Yeniçağ, Bakan Çelik'e atfen "İkinci hakaret" manşetini kullanmaktadır. Hürriyet'in sürmanşetinde "Futbolun utanç gecesi" konu edilirken, hemen yanında Trader Media East ile ortaklık "Hürriyet küresel ligde" başlığıyla sunulmakta ve yanında da "İngiltere bu aşkı konuşuyor" haberine yer verilmektedir. Logonun altında solda miting haberi verilirken, sağda büyük puntolarla AKP milletvekili Ahmet Yeni'ye atfen THY uçağının bekletilmesi konu edilerek "Vekil bey çay içiyor bekleyin" başlıklı haber verilmektedir. Zaman'ın manşetinde "Elektronik reçete geliyor sağlık karnesi tarih oluyor" denilmektedir. Evrensel'de ise "Aleviler yedeklenmek istemiyor" sözlerine büyük puntolarla yer verilmektedir. Yeni Şafak'ın sürmanşetinde "İstanbul 'süper' takımları 4'ledi" ve "Üç kuşak burada can verdi" haberlerine, manşette ise "CHP telefona çıkmıyor" ve "Milyar dolarlık solvent vurgunu" haberlerine yer verilmektedir. Vakit'in manşetinde de "Prof. Doğu Ergil, "Halksız Siyaset" tehlikesine dikkat çekiyor" üst başlığıyla "Sinsi plan" başlığı kullanılmıştır.

3.4.2 Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

Milli Gazete ve Yeni Asya, Samsun mitingini birinci sayfada yer verilecek önemli bir haber olarak değerlendirmemiştir. Bunun dışında miting konusuyla ilgili olarak gazetelerin birinci sayfasında; Milliyet'te 5, Cumhuriyet ve Güneş'te de 3 ayrı haber ya da köşe yazısına rastlanmaktadır. Diğer gazeteler bir ya da iki başlıkla konuyu ele almışlardır. Toplam olarak gazetelerin birinci sayfalarında 35 haber, Cumhuriyet'te iki ayrı köşe yazısı bulunmaktadır. Söz konusu toplam 37 haber ve köşe yazısına içerik analizi uygulanmıştır. Yazı türü konusunda kodlayıcılar arasındaki uyum % 100 olarak belirlenmiştir.

3.4.3 Sayfadaki Konum

Mitingle ilgili haberlerin 7'si birinci sayfada manşetten, 2'si de sürmanşetten girmiştir. Diğer 12 yazı sayfanın üst yarısında, 16'sı da daha az önemli bulunan alt bölümde yer almıştır. Yazıların

sayfadaki konumuna göre önemlilik sıralaması kategorisinde kodlayıcılar arası uyum % 97 olarak belirlenmiştir. Konuyu sürmanşetten veren gazeteler; mitingde atılan sloganları eleştiren “Bunlar tarih cahili” başlıklı haberiyle Vakit ve “Cumhuriyetçiler Samsun’a çıktı” başlığıyla verdiği haberle Yeniçağ’dır. Yeniçağ’ın manşeti de Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik’in mitinge katılanlara ilişkin “yarasa” benzetmesine yönelik olarak “İkinci hakaret” başlıklı haberdır. Ayrıca miting konusu, CHP ile DSP’nin işbirliğini konu alan “Yeni nişanlılar el öpmeye gitti” başlığıyla Birgün, “Karadeniz coştı” başlığıyla Cumhuriyet, “Bunlar mı yarasa” başlığıyla Güneş, “Sandıkta birleşelim” başlığıyla Posta, “Samsun hatırası” başlığıyla Takvim ve “Helal sana Karadenizli” başlığıyla Tercüman’da da manşet haber olarak yayınlanmıştır. Diğer gazeteler farklı konu ve manşetleri tercih etmişlerdir.

3.4.4 Sayfada Kapladığı Alan

Cumhuriyet gazetesi birinci sayfasının tamamını miting haberine ayırırken, Birgün, Tercüman ve Yeniçağ gazetelerinde yarım sayfalık haberlere rastlanmaktadır. Altı gazetede ise miting ile ilgili çeyrek sayfalık haberler bulunmaktadır. Bunlar Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Takvim ve Yeniçağ gazeteleridir. Yedi yazıda ise tek spot ve bir yazıda da yalnızca başlık şeklinde duyurum yapılmaktadır. Yalnızca Referans gazetesinde konuyla ilgili olarak bir tek başlık verilerek iç sayfalardaki haberin duyurusu yapılmıştır.

Toplamda ise miting haberlerine ayrılan yerin büyüklüğü 383 birim olarak hesaplanmaktadır. Bu da yaklaşık olarak 6 tam gazete sayfasına karşılık gelmektedir. Öte yandan hesaplamalar, haber ve köşe yazılarının sayfada kapladığı alana ilişkin önemlilik sıralaması kategorisindeki kodlayıcılar arası uyumun % 95 olduğunu göstermektedir.

3.4.5 Değinilen Temalar

Haber ve köşe yazılarındaki temalara ilişkin kodlamada, kodlayıcılar arası uyum % 92 olarak hesaplanmıştır. Buna göre yazılarda en çok değinilen tema “CHP ile DSP arasında seçime yönelik ittifaka yönelik anlatımlar”dır (n=20). Ortadoğu, Evrensel ve Yeniçağ gazeteleri hariç, diğer gazetelerde bu konuya değinilmektedir.

İkinci sırada “miting katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım” (n=17) ve aynı oranda “önceki mitinglere vurgu” yapılmaktadır. Öte yandan Yeni Şafak ve Vakit gazetelerinde ise tam tersi bir şekilde miting katılımın ya da ilginin azlığından, hatta katılımın “fiyasko” olduğundan söz edilmektedir.

Gündem sıralamasında daha sonra “her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım” dikkati çekmektedir (n=10). Daha az olmak üzere “laikliğin korunmasına ilişkin vurgu” (n=8) sık tekrarlanan ortak tema olarak ortaya çıkmaktadır. Cumhuriyet, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet,

Radikal ve Tercüman gazetelerindeki yazılarda bu temaya rastlanmaktadır. Tablo 4'te en çok değinilen temalara yer verilmektedir.

Tablo 4. Samsun Mitingine İlişkin Yazılarda İşlenen Temalar

Temalar	Frekans	Yüzde (%)
CHP ile DSP arasında seçime yönelik ittifaka yönelik anlatımlar	20	19,0
Mitinge katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım	17	16,2
Önceki mitinglere yönelik anlatım	17	16,2
Her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım	10	9,5
Laikliğin korunmasına ilişkin anlatım	8	7,6
Katılımcıların çoğunluğunun kadın olduğuna ilişkin anlatım	4	3,8
Ak Partiye yönelik eleştiri	4	3,8
Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in yarasa benzetmesine ilişkin anlatım	4	3,8
Diğer temalar (13 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	21	20,1
Toplam (21 kategori)	105	100

3.4.6 Adı Geçen Kişiler

Gazetelerin birinci sayfasında yayınlanan miting konusuyla ilgili yazılarda adı en çok geçen kişi CHP lideri Deniz Baykal ve aynı oranda (n=20) DSP lideri Zeki Sezer'dir. Kodlayıcılar arasındaki uyumun % 98 olarak hesaplandığı ve toplam 17 ayrı kişinin adının kodlanabildiği "adı geçen kişiler" kategorisinde elde edilen bulgulara göre; Evrensel, Ortadoğu ve Yeniçağ gazeteleri dışındaki tüm gazeteler Baykal ve Sezer'in isimlerine değinmişlerdir. Evrensel'deki tek haberde kişi adı anılmamıştır. İncelenen haber ve köşe yazılarında ikinci sırada, Atatürk'ün adı sıklıkla tekrarlanmıştır (n=6). Bu gazeteler Cumhuriyet, Güneş, Hürriyet, Ortadoğu, Tercüman ve Vakıf'tir. Üçüncü sırada ise Bakan Hüseyin Çelik'in (n=5) adı anılmıştır. Bu adı kullanan gazeteler de Yeniçağ, Tercüman, Milliyet, Güneş ve Bugün'dür.

3.4.7 Adı Geçen Kurumlar

Mitinge ilişkin yazılarda en çok atıfta bulunulan kurum CHP ve DSP'dir (n=16). Kodlayıcılar arasında uyumun % 98 olarak hesaplandığı "adı geçen kurumlar" kategorisinin bulgularına göre Evrensel, Tercüman, Sabah ve Yeniçağ'da bu partilere yönelik bir ifade bulunmamaktadır. Ardından daha çok Ak Parti'ye ve ÇYDD'ye değinilmiştir. Cumhuriyet'te bir köşe yazısı ve bir haberde olmak üzere; Evrensel, Hürriyet, Milliyet, Radikal, Posta ve Yeniçağ'da Ak Parti'nin adı kullanılırken; Birgün, Milliyet, Posta ve Zaman gazeteleri ÇYDD'ye atıfta bulunmuştur. Bu kategoride toplam 10 ayrı alt kategoride kodlama yapılabilmektedir.

3.4.8 Anahtar Sözcükler

Haber ve köşe yazılarında değinilen belli başlı sözcüklerin tekrarlanma sıklığı bağlamındaki kodlamada kodlayıcılar arası uyum % 100 olarak hesaplanmıştır. Bulgulara göre yazılarda en çok "miting" sözcüğünün tekrarlandığı anlaşılmaktadır (n=33). İncelenen metinlerde en az bir kez

“miting” sözcüğüne rastlanmaktadır. Ardından seçilen belli başlı sözcüklerin sıralamasına bakıldığında; “cumhuriyet” (n=26), “slogan” (n=14), “bayrak” (n=12), “seçim” (n=10), “sol” (n=8) ve “laiklik” (n=8) sözcüklerinin sıklıkla tekrarlandığı anlaşılmaktadır.

“Seçim” sözcüğü Birgün, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Hürriyet, Star, Takvim, Vakit, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde yer almıştır. “Sol” sözcüğü Cumhuriyet’te iki kez olmak üzere, Akşam, Bugün, Güneş, Hürriyet, Posta ve Zaman gazetelerinde ifade edilmiştir. “Laiklik” sözcüğü de Cumhuriyet’te iki kez olmak üzere, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Radikal ve Tercüman gazetelerinde kullanılmıştır. Birgün, Evrensel ve Tercüman “şariat” sözcüğüne atıfta bulunurken, Birgün ve Milliyet’te “darbe” sözcüğüne yer verilmiştir. “Yüzbinler” ifadesi ise Cumhuriyet, Ortadoğu ve Tercüman gazetelerinde bulunmuştur.

3.4.9 Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

Samsun mitingine ilişkin haber ve köşe yazılarının tonuna ilişkin değerlendirmede kodlayıcılar arası uyum % 86 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla kodlayıcılar arası uyumun en düşük çıktığı kategori bu olmuştur; çünkü haberlerin tonunu belirlemek önceki mitingler kadar net ya da kolay olmamıştır. Uyumun genellikle nötr haberlerin tanımlanması bağlamında bozulduğu ifade edilebilmektedir.

Buna göre yapılan değerlendirme sonucunda yazıların büyük çoğunluğunun pozitif bulunduğu söylenebilmektedir (n=25). 4 yazı negatif ve 8 yazı da nötr olarak değerlendirilmiştir. Genel olarak Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik’in mitinge katılanlara yönelik olarak “slogan ezberleyip meydanlara çıkararak ulusalcılıktan söz etmek samimi bir tutum değildir. Yarasalar aydınlıkta dolaşmak istemez. Gözleri kamaşır. Bizim hizmetlerimiz de bazılarını rahatsız ediyor.” sözlerini içeren Bugün ve Milliyet gazetesindeki haberler, mitinge katılımı eleştirdiği için negatif olarak kodlanmıştır. Vakit’teki “mitingteki sloganlar tepkiyle karşılandı” üst başlıklı “Bunlar tarih cahili” haberi de negatif olarak kodlanmıştır. Hürriyet’te yayınlanan; New York Times’ın AKP’nin Atatürk’ün Batı uygarlığı yolunda somut adımlar attığını ancak laiklik mitinglerinin AKP’yi eleştirdiğini ve bunun bir “ironi” olduğu yolundaki değerlendirmesi de mitinge yönelik bir eleştiri şeklinde değerlendirilmiştir. Öte yandan Akşam, Bugün, Milliyet, Sabah, Star, Vakit, Yeni Şafak ve Zaman’daki birer yazı da nötr olarak yorumlanmıştır.

3.5 Genel Değerlendirme

Bu başlık altında Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun’da gerçekleştirilen Cumhuriyet mitinglerine yönelik olarak günlük yaygın gazetelerde çıkan haber ve köşe yazılarına ilişkin veriler bir araya getirilerek genel bir değerlendirmede bulunulacaktır.

3.5.1 Gündemdeki Konular

İçerik analizi kodlama şablonunda ilk kodlanan veri, gazetelerin o günkü gündemlerindeki en önemli konuların neler olduğudur. İncelenen dört ayrı günde gazetelerin gündemindeki en önemli ilk beş konuya ilişkin yapılan sıralamada “Kapadokya gazetesi trafik kazası” (n=24), Ankara mitingi (n=22), Samsun mitingi (n=21), İstanbul mitingi (n=21), Fenerbahçe futbol takımının karşılaşma sonucu (n=21) ve İzmir mitingi (n=20) öne çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle trafik kazası konusu 24 gazetenin ele aldığı ortak en önemli konudur. Miting haberleri arasında ise en fazla Ankara, Samsun ve İstanbul mitinglerinin ortak bir şekilde gazetelerin gündemlerinde yer almış, İzmir mitingi diğerleri kadar önemli bulunmamıştır. Bunda da trafik kazasının etkisinden söz etmek gereklidir. Neredeyse gazetelerin tamamı trafik kazası haberini ortak bir şekilde “en önemli olay” olarak görürken, miting konusu gündemdeki en önemli ilk beş konu içine girememiştir. Bu arada Fenerbahçe’nin maç sonucu gazetelerde ortak bir şekilde önem verilen konular arasındadır (n=21). Beşiktaş’ın karşılaşma sonucu ise önemlilik sıralamasında 13. sırada (n=5) yer almaktadır. Cumhurbaşkanlığı adaylık süreci (n=19) ve olaylı Galatasaray-Fenerbahçe karşılaşması (n=13) öne çıkan diğer konulardır.

İncelenen dört ayrı miting haberinin yer aldığı günlük gazetelerden elde edilen veriler bir araya getirildiğinde ulaşılan ilk veri, en çok kodlamanın hangi gazete üzerinde yapıldığıdır. Toplamda Cumhuriyet’e yönelik 23 (% 11,4), Hürriyet’e yönelik 22 (% 10,9), Milliyet’e yönelik 17 (% 8,5), Güneş’e ve Sabah’a yönelik 15’er (% 7,5) ve Akşam’a yönelik 12 (% 6,0) veri girişinde bulunulmuştur. Eş deyişle miting ile ilgili olarak bu gazetelerde daha çok haber ve köşe yazısı yayınlanmıştır.

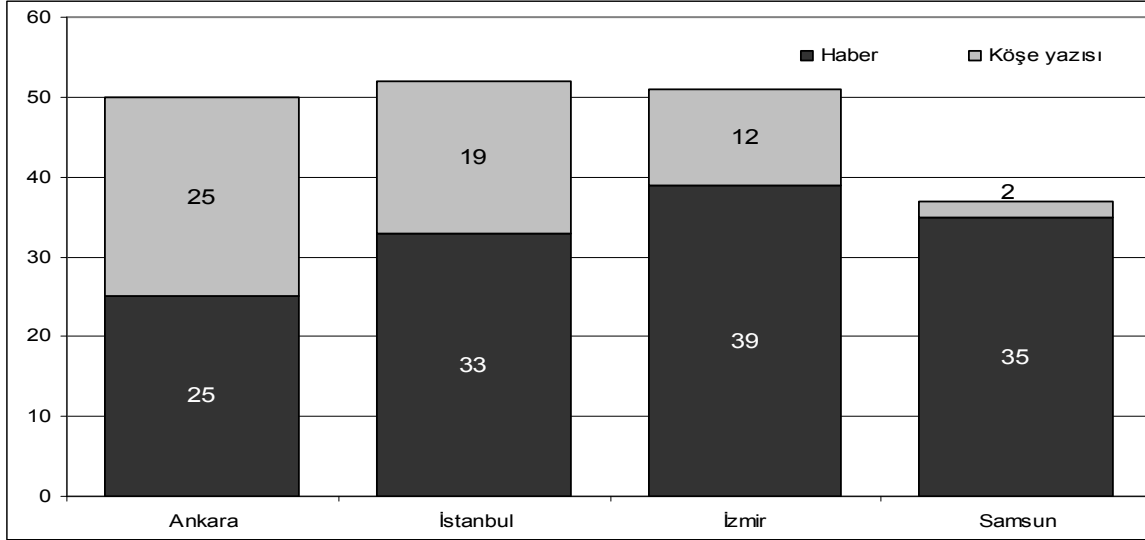
Bulgulara göre Milli Gazete Ankara mitingini birinci sayfada öncelikli konu olarak değerlendirmezken, diğer üç mitinge birinci sayfasında hiç yer vermemiştir. Vakıf ise diğer gazetelerin “tarihin en kalabalık mitingi” yorumunda bulunduğu İstanbul mitingine, birinci sayfasında hiç yer vermemiş, diğer mitinglere ilişkin de eleştirel bir sunumu tercih etmiştir. Türkiye gazetesi Ankara ve İzmir mitinglerine birinci sayfasında yer vermemiştir. İstanbul mitingine de gündeminin daha alt sıralarında yer vermiştir. Yeni Asya da İstanbul mitingini gündemde alt sırada değerlendirirken, İzmir ve Samsun mitinglerine birinci sayfada yer vermemiştir. Tercüman İzmir mitingini, Ortadoğu ve Yeni Şafak da Samsun mitingini birinci sayfanın en önemli konuları arasında değerlendirmemiştir.

3.5.2 Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

Hangi mitinge ilişkin haber ya da köşe yazılarının daha fazla yayınlandığına ilişkin veri ise Grafik 1’de görselleştirilmektedir. Buna göre gazetelerin birinci sayfasında duyurusu yapılan en çok köşe yazısı (n=25) ilk miting olan Ankara mitingi sırasında yayınlanmıştır. Daha sonraki mitinglerde

ise haber sayısının arttığı belirlenmektedir. En fazla haber başlığına ise İzmir mitingi sırasında rastlanılmıştır (n=39). Haber ve köşe yazıları birlikte değerlendirildiğinde ise en fazla İstanbul mitingi için yayınlanan haber ve köşe yazısı sayısının öne çıktığı anlaşılmaktadır (n=52). Grafiğe göre gazetelerin birinci sayfasında mitinge ilişkin haber başlığı sayısı artarken, köşe yazısı sayısının azaldığı söylenebilmektedir.

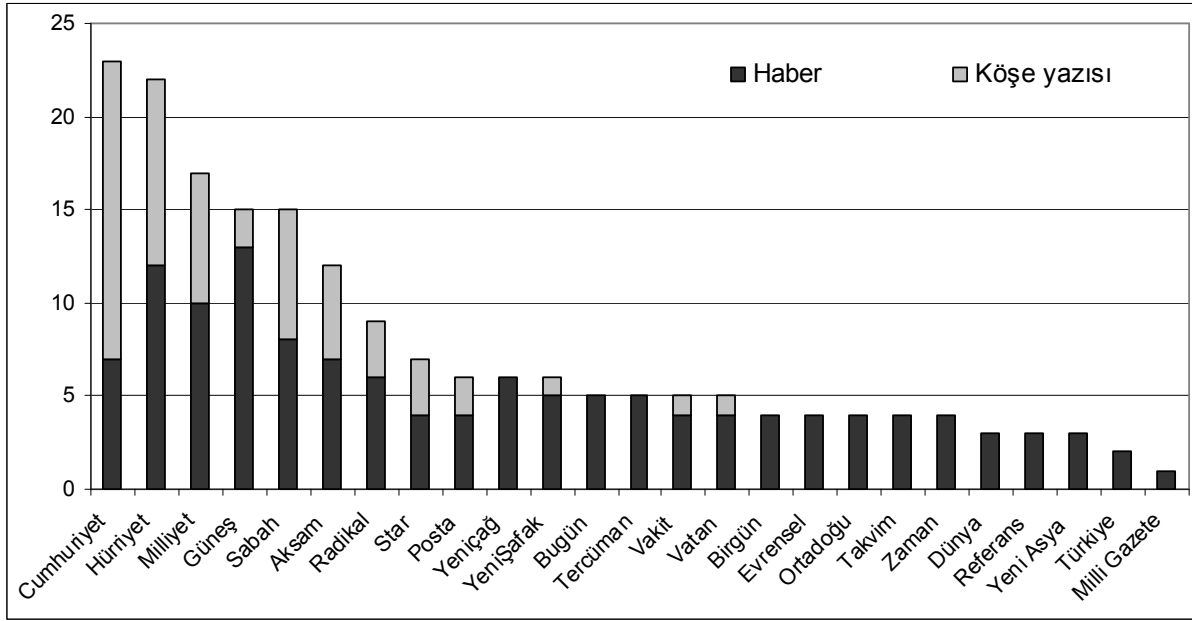
Grafik 1. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazısı Sayısı

Mitinglerle ilgili yazıların üçte ikisini (n=132, % 69,5) haberler, yaklaşık üçte birini de (n=58, % 30,5) köşe yazıları oluşturmaktadır. Ek Tablo 1’de sunulduğu gibi en fazla köşe yazısı Cumhuriyet (n=16), Hürriyet (n=10), Milliyet (n=7), Sabah (n=7) ve Akşam (n=5) gazetelerinde yayınlanmıştır. Dört ayrı mitingle ilgili olarak en fazla sayıda haber başlığı Güneş (n=13), Hürriyet (n=12), Milliyet (n=10) ve Sabah’ın (n=8) birinci sayfasında yer almıştır.

Dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazısı sayısının gazeteler göre dağılımına ilişkin hazırlanan Grafik 2 incelendiğinde de en fazla başlığın Cumhuriyet, Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde yayınlandığı, en az başlığın ise Yeni Asya, Türkiye ve Milli Gazete’de yayınlandığı ortaya konmaktadır.

Grafik 2. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazısı Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı

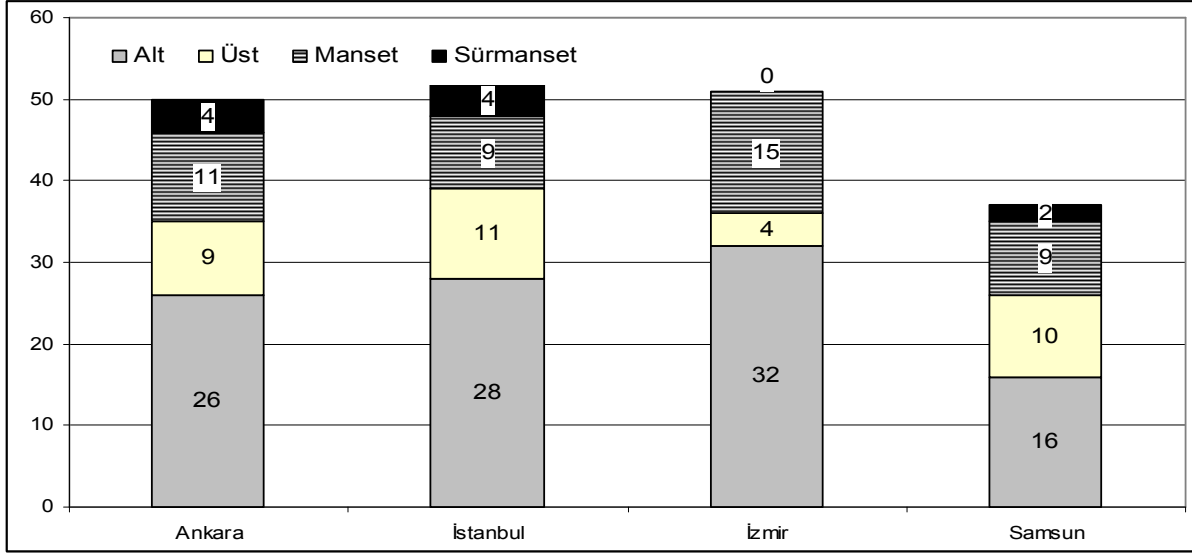
3.5.3 Sayfadaki Konum

İncelenen dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının gazetelerin birinci sayfasının neresinde yer aldığına ilişkin soruya genel olarak şu şekilde yanıt verilebilir: Haber ve köşe yazılarının yaklaşık dörtte biri (n=44, % 23,2) manşetten, % 5,3'ü (n=10) sürmanşetten yayınlanmıştır. Geri kalanların ise % 17,9'u (n=34) sayfanın üst kısmında ve yarıdan fazlası (n=102, % 53,7) sayfanın daha az önemli bulunan alt kısmında yer almıştır.

Dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının sayfadaki konumları karşılaştırıldığında Grafik 3'te görselleştirildiği gibi en fazla sürmanşet haberin Ankara ve İstanbul mitingleri sırasında kullanıldığı anlaşılmaktadır (n=4). Manşet haber sayısı (n=15), sürmanşet haberin kullanılmadığı İzmir mitingi sırasında dikkat çekmektedir. Sayfanın daha az önemli bulunan alt kısmında yayınlanan haber ya da köşe yazısı sayısı da en fazla İzmir mitingi sırasında belirlenmiştir (n=32). Bu durum da Ankara ve İstanbul mitinglerinin "en önemli", İzmir mitinginin "önemli" ve Samsun mitinginin ise görece "daha az önemli" bulunduğu şeklinde yorumlanabilmektedir.

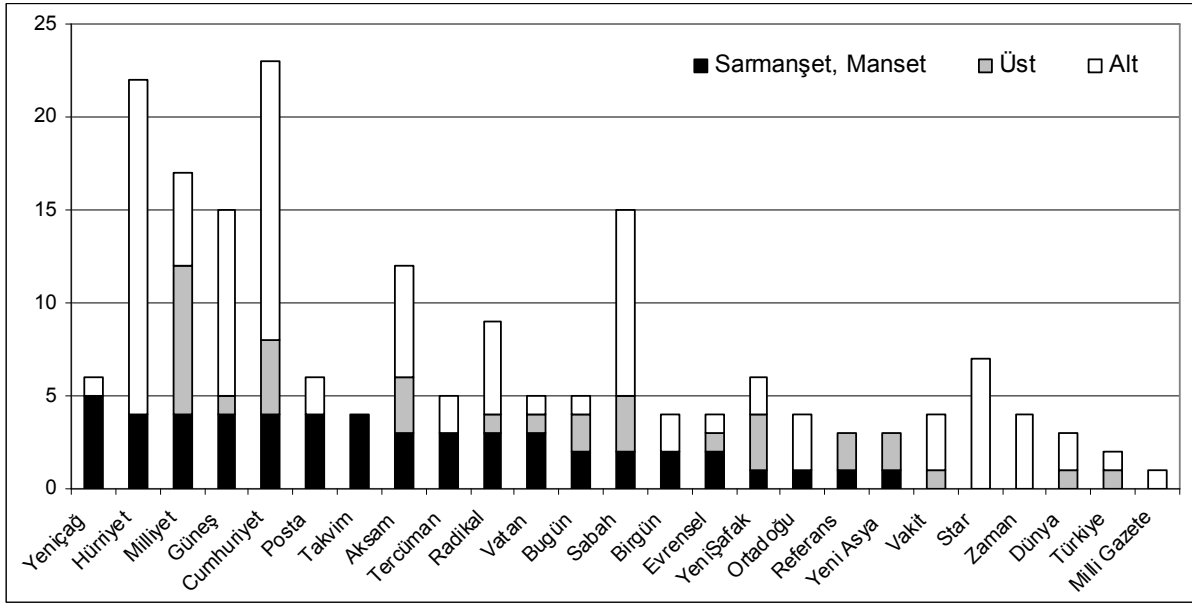
Grafik 3. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Sayfadaki Konumu

Gazeteler bağlamında değerlendirildiğinde ise Ek Tablo 2'ye göre; Cumhuriyet mitinglerinin dördünün de Cumhuriyet, Güneş, Milliyet, Posta ve Takvim'de sürmanşet ya da manşetten yayınlandığı anlaşılmaktadır. Star, Milli Gazete ve Zaman gazetesinde ise mitinge ilişkin yazılar yalnızca birinci sayfanın alt kısmında yer bulmuştur.

Dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının sayfadaki konumu Grafik 4'te görselleştirilmiştir. Buna göre manşet ve sürmanşet haberler birlikte sayfanın "en önemli bölümü" olarak değerlendirildiğinde, miting konusuna sayfasının en değerli bölümünde yer veren gazeteler; dört manşet ve bir sürmanşet haber kullanan Yeniçağ gazetesi ile manşet kullanan Hürriyet, Milliyet, Güneş, Cumhuriyet, Posta ve Takvim gazeteleri olarak belirlenmektedir.

Grafik 4. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Sayfadaki Konumunun Gazetelere Göre Dağılımı

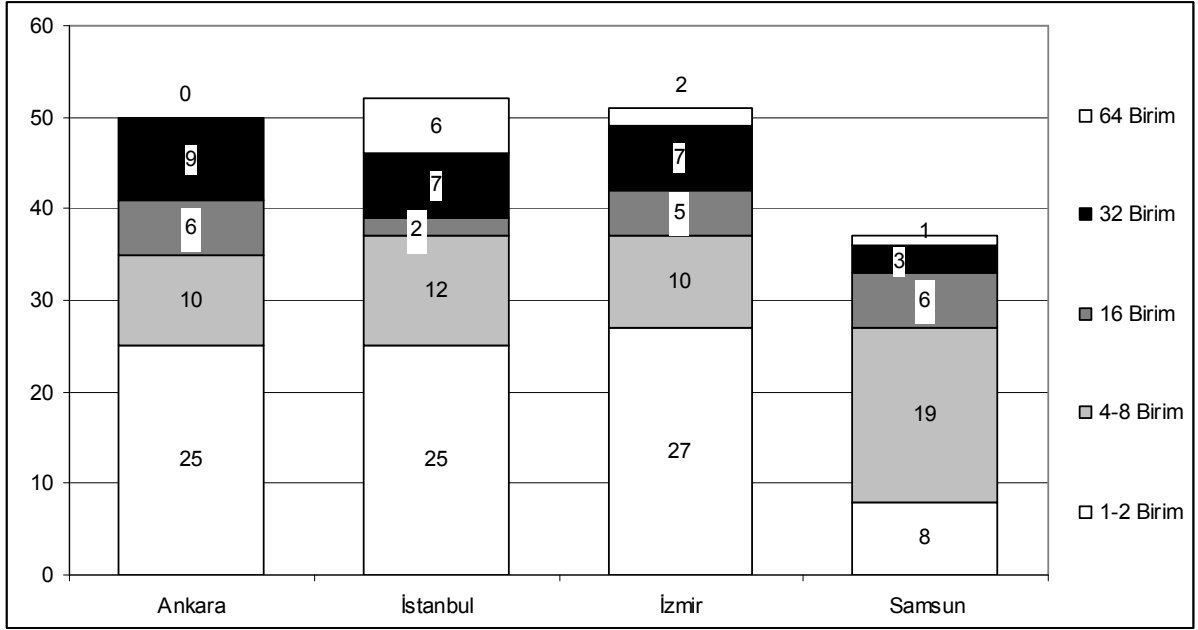

3.5.4 Sayfada Kapladığı Alan

Haber ve köşe yazılarının sayfada kapladığı alan bağlamında dört mitinge ilişkin veriler bir araya getirildiğinde Ek Tablo 3 elde edilmektedir. Buna göre, yayınlanan toplam 190 haber ve köşe yazısının % 4,7'si (n=9) tam sayfa şeklindedir. % 13,7'si (n=26) ise yarım sayfa büyüklüğündedir. % 10'u (n=19) da çeyrek sayfa boyutlarındadır. Haber ve köşe yazılarının sayfadaki büyüklükleri ile yazı türlerine ilişkin çapraz tablolardan elde edilen sonuçlar ise 11 haber ve 32 köşe yazısının başlık ya da duyuru şeklinde (1 birim) verildiğini, 23 haber ve 19 köşe yazısının tek spot şeklinde sunulduğunu ortaya koymaktadır. Çeyrek sayfa boyutunda yayınlanan yazılardan 7'si de bir kişinin izlenimi ya da yorumu şeklinde sunulmuş ve bu nedenle bu yazılar da köşe yazısı kategorisinde tanımlanmıştır.

Grafik 5'de ise dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının birinci sayfadaki büyüklükleri daha basit bir şekilde kimi kategoriler birleştirilerek görselleştirilmiştir. Grafikte sunumu basitleştirmek amacıyla 1 ve 2 Birim kategorileri ile 4 ve 8 Birim kategorileri ikiyeşerli olarak birlikte değerlendirilmiştir. Grafikte, en fazla (n=6) İstanbul mitingi sırasında konuya bir başlık altında tam sayfa (64 Birim) yer verildiği, yarım sayfalık (32 Birim) başlıklı haberlerin ise en fazla (n=9) Ankara mitingi sırasında dikkat çektiği belirlenmektedir. Başlık, duyuru ya da tek spot şeklindeki haber ya da köşe yazıları ise en az Samsun mitingi sırasında sayfada yer bulmuştur (n=8). Bu da gazetelerin mitinglere gösterdiği önemin bir tür karşılaştırması şeklinde yorumlanabilmektedir.

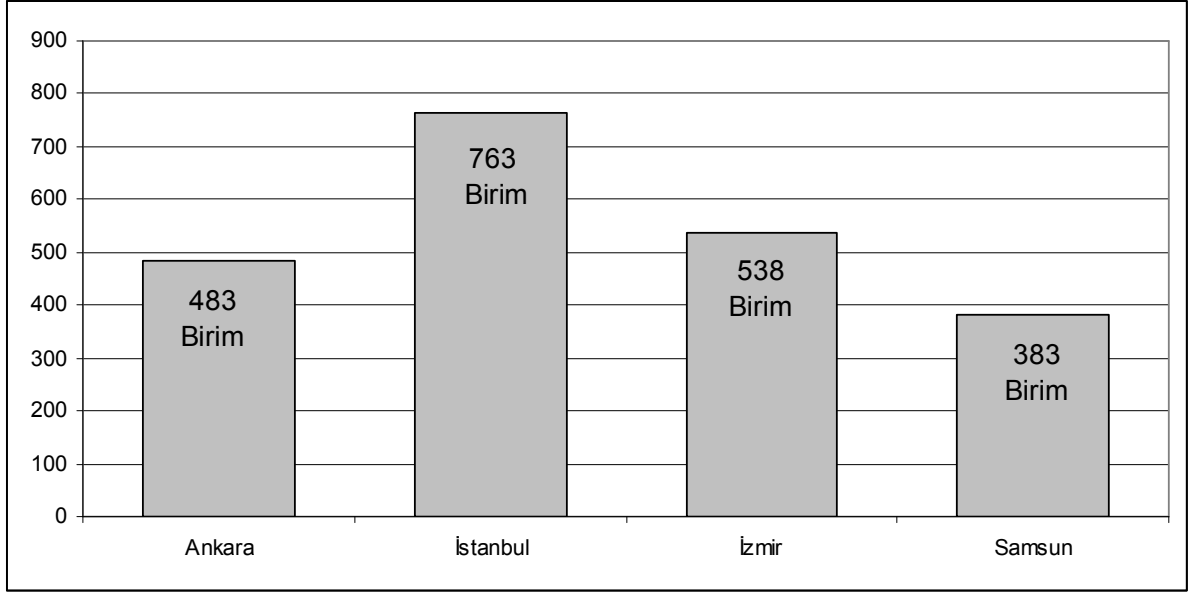
Grafik 5. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Gazetelerin Birinci Sayfasındaki Büyüklüğüne İlişkin Sayısı

“Dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının gazetelerin birinci sayfalarındaki toplam büyüklüğü nedir?” sorusunu yanıtlamak için haber ya da köşe yazısı sayısı ile bunların birim olarak büyüklüklerinin çarpımından elde edilen veri Grafik 6’da görselleştirilmiştir. Buna göre sayfada kapladığı alan bağlamında en fazla haber ya da köşe yazısının İstanbul mitingi (763 Birim) sırasında yayınlandığı, en azının ise Samsun mitingi (383 Birim) sırasında görüldüğü belirlenmektedir.

Genel olarak haber ve köşe yazılarının birinci sayfada kapladığı alana bağlı olarak konunun önemlilik düzeyine ilişkin bir değerlendirme yapıldığında, sayfada en çok yeri kaplayan ya da en önemli bulunan haber ve köşe yazılarının İstanbul ve İzmir mitingleri olduğu görülmektedir. Hemen ardından Ankara mitingi ve daha sonra da Samsun mitingi gelmektedir.

Grafik 6. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Gazetelerin Birinci Sayfasındaki Toplam Büyüklüğü

“Miting konusu toplamda en fazla hangi gazetelerin birinci sayfasında yer bulmuştur?” sorusu için oluşturulan haber sayısı ile haberlerin büyüklüğüne ilişkin çarpımı içeren veriler ise Tablo 5’de sunulmaktadır. Tabloya göre dört mitingin de Cumhuriyet’te tam sayfa yayınlandığı anlaşılmaktadır (267 Birim). Ardından Yeniçağ (216 Birim), Hürriyet (171 Birim) ve Posta (154 Birim) gazetelerinin, bir gazete sayfasının yaklaşık üçte ikisini mitinge ayırdıkları belirlenmektedir. Miting konusuna birinci sayfasında en az yer veren gazeteler ise Milli Gazete, Türkiye ve Zaman ile ekonomi gazeteleri olan Referans ve Dünya şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 5. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Toplam Büyüklüğü ve Tam Sayfaya Oranı

Gazeteler	Sayfada kapladığı alan (Birim)	Yüzde (%)
Cumhuriyet	267	104.3 ***
Yeniçağ	216	84.4 *
Hürriyet	171	66.8 *
Posta	154	60.2 *
Güneş	144	56.3 *
Tercüman	138	53.9 *
Vatan	133	52 *
Radikal	116	45.3 *
Takvim	112	43.8 *
Aksam	101	39.5 *
Milliyet	99	38.7 *
Sabah	86	33.6 *
Ortadoğu	68	26.6 *
Birgün	60	23.4 *
Evrensel	60	23.4 *
Bugün	50	19.5 *
Yeni Şafak	35	13.7 *
Vakit	34	13.3 *
Star	26	10.2 *
Yeni Asya	26	10.2 *
Dünya	24	9.4 *
Referans	17	6.6 *
Zaman	16	6.3 *
Türkiye	12	4.7 *
Milli Gazete	2	0.8 *
Toplam	2167	33.9 **

* Varsayıma bağlı olarak bir gazete sayfası 64 birim olarak hesaplanmış, incelenen dört ayrı mitingin tam sayfa olarak kabul edildiği durumda (64 x 4) 256 birim tam sayı olarak değerlendirilmiştir.

** Hesaplama her bir gazete için kabul edilen tam sayı (256 Birim), toplam incelenen gazete sayısı (25) ile çarpılarak elde edilen değer (6400 Birim) tam sayı olarak kabul edilmiştir.

*** İçerik analizi kodlamasında bir gazete sayfası 64 birim olarak kabul edilerek her bir haber birimler bazında değerlendirilmiştir. Bu yaklaşık değer verme işleminde, örneğin Cumhuriyet gazetesinde tam sayfa yayınlanan bir haberin içinde daha küçük büyüklükte spot, duyuru ya da başlıklara yer verilmiş, bunlar toplandığında ise elde edilen büyüklük toplam 64 birimden daha fazla çıkmıştır. Buna göre veriler, birim cinsinden gerçekleştirilen bu ölçüde % 4,3'lük bir sapmayı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla tablodaki değerleri "anlamlı", ancak "yaklaşık" olarak yorumlamak gereklidir. Bu oran, çalışmanın kabul edilebilir standart sapma oranı (% 5) içerisinde bulunmuştur.

3.5.6 Değerlenen Temalar

Mitinglere ilişkin haber ve köşe yazılarında işlenen konu ya da temaların neler olduğu sorusuna ise Tablo 6'da elde edilen veriler yanıt vermektedir. Buna göre gazetelerde en fazla işlenen temalar "mitinge katılımın kalabalık oluşu" (n=93, % 16,9), "laikliğin korunmasına ilişkin vurgu" (n=44, % 8), "CHP-DSP arasında seçime yönelik ittifak ile ilgili gelişmeler" (n=43, % 7,8) şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 6. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarında İşlenen Temalar

Temalar	Frekans	%
Mitinge katılımın kalabalık oluşuna yönelik anlatım	93	16,9
Laikliğin korunmasına ilişkin anlatım	44	8,0
CHP ile DSP arasında seçime yönelik ittifaka yönelik anlatımlar	43	7,8
Önceki mitinglere yönelik anlatım	39	7,1
Her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin anlatım	38	6,9
Halkın gücü ve uyarısına yönelik anlatım	29	5,3
Şeriat karşıtlığına yönelik anlatım	20	3,6
Katılımcıların çoğunluğunun kadın oluşuna yönelik anlatım	19	3,4
Askeri darbe karşıtlığına yönelik anlatım	17	3,1
Ak Parti karşıtlığına yönelik anlatım	16	2,9
Yabancı televizyon kanallarının ilgisine yönelik anlatım	13	2,4
Mitingleri organize edenlere yönelik anlatım	12	2,2
Demokrasinin işletilmesine yönelik anlatım	11	2,0
Atılan sloganlara yönelik anlatım	11	2,0
Diğer temalar (46 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	146	26,4
Toplam (60 kategori)	551	100

Gazeteler bazında ise çapraz tablo verilerine göre mitinge katılımın kalabalık oluşuna en yoğun şekilde yer veren gazeteler Cumhuriyet (n=15), Güneş (n=7), Akşam (n=6), Hürriyet (n=6), Milliyet (n=6), Posta (n=6) ve Sabah (n=5) şeklinde sıralanmaktadır. Laikliğin korunmasına ilişkin vurgu en yoğun şekilde Cumhuriyet (n=6) ve Hürriyet'te (n=4) dikkati çekmektedir. Ardından Akşam, Milliyet, Radikal, Sabah, Takvim ve Vatan bu temaya birinci sayfasında yer vermiştir (n=3). CHP ve DSP arasındaki seçime yönelik ittifak teması en yoğun şekilde Akşam'da (n=5) yer bulmuştur. Hürriyet, Posta, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde de bu temaya üçer kez değilmiştir. Önceki mitinglere yönelik anlatım ise ikinci mitingden başlayarak yoğun bir şekilde dile getirilen tema olmuştur. En fazla yine Cumhuriyet (n=6) ve Hürriyet (n=5) gazeteleri ile Güneş ve Tercüman gazeteleri aynı yoğunlukta (n=3) bu temayı kullanmışlardır. Her yerin bayraklarla donatıldığına ilişkin ifade ise sıklıkla Cumhuriyet (n=5) ve Güneş (n=4) gazeteleri ile Hürriyet, Milliyet ve Star gazetelerinde aynı sayıda (n=3) yer bulmuştur. Halkın gücü ve uyarısına yönelik vurgu ise en yoğun şekilde Cumhuriyet'te (n=7) bulunmaktadır. Güneş ve Hürriyet'te de bu tema üç kez yer almıştır. Şeriat karşıtlığına yönelik anlatım Sabah'ta daha fazla (n=3) yer alırken, Cumhuriyet, Milli Gazete, Radikal, Referans, Star, Türkiye, Vakit, Vatan, Yeni Asya, Yeniçağ ve Yeni Şafak'ta tanımlanmamıştır. Hürriyet (n=4) ve Cumhuriyet (n=3) mitinge katılanların çoğunluğunun kadın oluşuna daha fazla vurguda bulunmuştur. Askeri darbe karşıtlığına ise Cumhuriyet, Güneş, Milli Gazete, Referans, Tercüman, Türkiye, Vakit, Vatan ve Yeniçağ gazetelerinde değinilmemiştir. Diğer gazetelerde dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarının en az birinde bu temaya rastlanılmıştır. Ak Parti karşıtlığına ise Akşam, Dünya, Güneş, Hürriyet, Milliyet, Posta, Radikal, Star, Takvim, Türkiye, Vatan, Yeni Asya, Yeniçağ, Yeni Şafak ve Zaman gazeteleri dışındaki gazetelerde bir ya da iki yerde rastlanılmıştır.

3.5.7 Adı Geçen Kişiler

Haber ve köşe yazılarında en sık adı geçen kişiler bağlamında dört mitinge yönelik veriler bir araya getirildiğinde en yoğun şekilde CHP lideri Deniz Baykal (n=48, % 18,5), DSP lideri Zeki Sezer (n=41, % 15,8) ve Mustafa Kemal Atatürk'ün (n=37, % 14,2) adlarının anıldığı anlaşılmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarında Adı Geçen Kişiler

Adı Geçen Kişiler	Frekans	Yüzde (%)
Deniz Baykal	48	18,5
Zeki Sezer	41	15,8
Mustafa Kemal Atatürk	37	14,2
Recep Tayyip Erdoğan	24	9,2
Tuncay Özkan	10	3,8
Diğer isimler (44 ayrı kategoride tanımlanmıştır)	100	38,5
Toplam (49 kategori)	260	100

Çapraz tabloya göre ise gazeteler bazında Baykal ve Sezer'in isimleri en fazla Akşam'da (n=4) yer bulurken, Evrensel, Ortadoğu, Yeni Asya ve Yeniçağ gazetelerindeki miting haber ve köşe yazılarında bu isimler kullanılmamıştır. Atatürk'ün adı en fazla Hürriyet'te (n=6) geçerken, Cumhuriyet, Güneş, Ortadoğu, Posta, Sabah ve Tercüman'ın üçer haber ya da köşe yazısında Atatürk'ün adından söz edilmiştir. Başbakan Erdoğan'ın adı ise Akşam, Cumhuriyet ve Milliyet'teki üçer yazıda, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Posta, Radikal ve Takvim'de ikişer yazıda, Ortadoğu, Vatan ve Yeni Şafak'ta da bir yazıda bulunmuştur. Diğer gazetelerin mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarında bu isme değinilmemiştir.

3.5.8 Adı Geçen Kurumlar

Haber ve köşe yazılarında adı en fazla geçen kurumlara ilişkin kodlamada 38 ayrı alt kategori değerlendirilmiştir. Bulgularda en çok CHP (n=44, % 20,1), DSP (n=34, % 15,5) ve Ak Parti'nin (n=23, % 10,5) adlarının anıldığı ortaya çıkmaktadır. Ardından ADD (n=19, % 8,7) ve İngiliz yayın kuruluşu BBC (n=10, % 4,6) sıklıkla adı anılan kurumlardır. ÇYDD (n=8, % 3,7), Genelkurmay Başkanlığı (n=8, % 3,7), Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (n=6, % 2,7) ve CNN International (n=5, % 2,3) sıklıkla adı geçen diğer kurumlardır.

3.5.9 Anahtar Sözcükler

Çalışmada belirlenen anahtar sözcükler bağlamında elde edilen bulgular bir araya getirildiğinde, dört mitinge ilişkin haber ve köşe yazılarında en çok değinilen sözcüğün "miting" olduğu anlaşılmaktadır (n=145). Ardından "cumhuriyet" sözcüğüne vurguda bulunulmuştur (n=88). Daha sonra ise sırasıyla "slogan" (n=65), "laiklik" (n=57), "bayrak" (n=57), "yüzbinler" (n=45), "sol"

(n=27), “halk” (n=26), “seçim” (n=23), “Çankaya” (n=23), “darbe” (n=20), “şeriat” (n=19), “demokrasi” (n=16) sözcükleri gelmektedir. En seyrek kullanılan anahtar sözcükler ise şunlardır: “medya” (n=5), “muhtıra” (n=4) ve “irtica” (n=3). “Muhtıra” sözcüğü “darbe” ile “irtica” sözcüğü de “şeriat” sözcüğü ile birlikte değerlendirildiğinde ise sıralamada çok da farklı olmasa da bir değişim olabilmektedir. Bulgular genel olarak mitinglerin slogan, laiklik, bayrak, yüzbinler, sol ve halk vurguları ile haber ve köşe yazılarına konu edildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte seçim ve Çankaya sözcüklerini darbe ve şeriat kutuplaşması izlemektedir. Demokrasi sözcüğünün ise daha sonra anılması da dikkat çekicidir.

Mitingler bazında değerlendirildiğinde ise “miting” sözcüğü en çok İzmir mitingi sırasında kullanılmıştır (n=40). Samsun mitinginde ise, haber sayısı ile de ilişkili olarak, bu sözcüğün daha az tekrarlandığı belirlenmiştir (n=33). “Cumhuriyet” sözcüğü ise en çok Samsun mitinginde geçmiştir (n=26). “Slogan” sözcüğü İzmir (n=20), İstanbul (n=16), Ankara (n=15) ve Samsun (n=14) mitinglerinde yaklaşık olarak birbirlerine yakın sıklıkta kullanılmıştır. Ancak İzmir mitinginde slogan sözcüğünün diğerlerinden daha çok tekrarlandığı anlaşılmaktadır. “Laiklik” sözcüğüne vurgu ise giderek azalmıştır. İstanbul mitinginde bu sözcüğün kullanımı (n=21) en üst seviyede iken, Ankara (n=15), İzmir (n=13) ve Samsun (n=8) mitinglerinde giderek tekrarlanma sıklığı azalmıştır. Samsun mitinginde “laiklik” sözcüğünün haber ve köşe yazılarında geçme sıklığı, İstanbul mitinginin yaklaşık iki buçuk katından azdır. “Bayrak” sözcüğü en çok İzmir mitinginde (n=19) tekrarlanmıştır. “Yüzbinler” sözcüğü en çok Ankara (n=15), İstanbul (n=14) ve İzmir (n=13) mitinglerinde tekrarlanırken, Samsun mitinginde çok daha az (n=3) kullanılmıştır. “Sol” sözcüğü en çok İzmir (n=11) ve Samsun (n=8) mitinglerinde özellikle de CHP ile DSP arasındaki ittifak çerçevesinde gündeme gelmiştir. “Halk” sözcüğünün kullanımına ilişkin veriler birbirine yakın bulunmuştur. “Seçim” sözcüğü ile cumhurbaşkanlığı seçimi ve erken genel seçim çerçevesinde haber ve köşe yazılarında yer bulmuştur. Bu bağlamda en çok “seçim” sözcüğü erken genel seçim ve seçim ittifaklarının gündemde olduğu Samsun mitinginde (n=10) tekrarlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı seçimi bağlamında da İstanbul mitingindeki değinmeler dikkat çekmektedir (n=9). “Çankaya” sözcüğü Cumhurbaşkanlığı seçimi bağlamında ve Cumhurbaşkanlığı makamına atfen sıklıkla tekrarlanan bir sözcüktür. Bu nedenle en çok Ankara (n=10) ve İstanbul (n=8) mitinglerinde tekrarlanmıştır. “Darbe” sözcüğü en çok ilk miting olan İstanbul mitingi sırasında dile getirilmiştir (n=14). Diğer mitinglerde ise oldukça az düzeyde bu sözcük tanımlanmıştır. “Şeriat” sözcüğü de “darbe” sözcüğünün tekrarlanma sıklığı ile paralel olarak en çok İstanbul mitinginde tekrarlanmıştır (n=10). Haber ve köşe yazılarında en az değinilen sözcüklerden “demokrasi” ise Samsun mitinginde hiç kullanılmamıştır. “Medya” sözcüğüne de İzmir mitinginde atıfta bulunulmamıştır. Tablo 8 anahtar sözcüklerin mitinglere göre dağılımını sunmaktadır.

Tablo 8. Anahtar Sözcüklerin Tekrarlanma Sıklığı

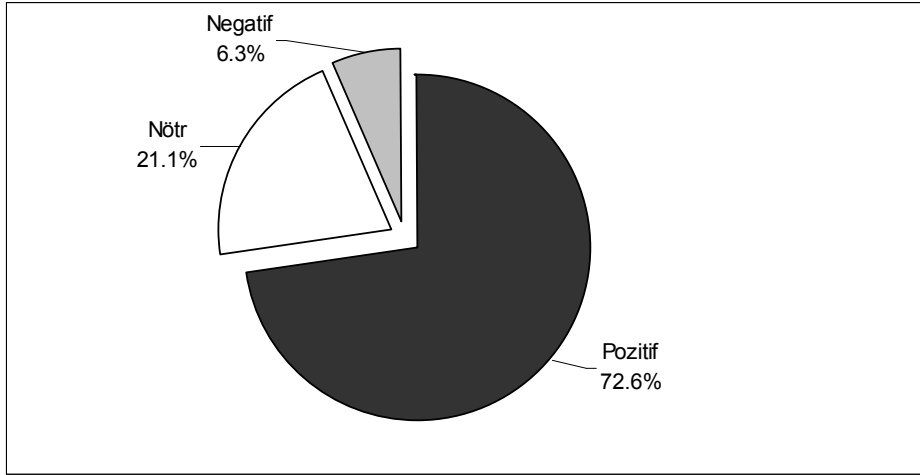
	İstanbul	Ankara	İzmir	Samsun	Toplam
miting	36	36	40	33	145
laiklik	21	15	13	8	57
bayrak	13	13	19	12	57
yüzbinler	14	15	13	3	45
sol	7	1	11	8	27
halk	8	7	5	6	26
seçim	9	3	1	10	23
Çankaya	8	10	1	4	23
darbe	14	3	1	2	20
muhtıra	3	1	0	0	4
şeriat	10	5	1	3	19
irtica	2	1	0	0	3
demokrasi	0	4	2	0	6
medya	1	3	0	1	5

Gazeteler bazında çapraz tablo verilerine göre “miting” sözcüğüne en çok Hürriyet (n=14) ve Cumhuriyet (n=12) gazeteleri yer vermiştir. Sırasıyla “laiklik” sözcüğü en çok Cumhuriyet (n=7) ve Hürriyet’te, “bayrak” sözcüğü Cumhuriyet (n=6) ve Posta’da (n=5), “yüzbinler” sözcüğü Cumhuriyet (n=5) ve Milliyet’te (n=4), “sol” sözcüğü Cumhuriyet (n=4), Bugün (n=3) ve Hürriyet’te (n=3), “halk” sözcüğü Cumhuriyet’te (n=8), “seçim” sözcüğü Posta (n=3) ve Sabah’ta (n=3), “Çankaya” sözcüğü de Cumhuriyet’te (n=4) daha sık tekrarlanmaktadır. “Darbe” sözcüğüne 16 ayrı gazetede bir ya da iki kez değinilmektedir. “Muhtıra” sözcüğü ise Birgün, Güneş, Takvim ve Tercüman’da yer almaktadır. “Şeriat” sözcüğü 3 kez Hürriyet’te olmak üzere, 12 gazetede daha bir ya da iki kez geçmektedir. Güneş, Posta ve Sabah’ta ise “irtica” sözcüğü birer kez yer almaktadır. “Demokrasi” sözcüğü Akşam, Sabah, Star ve Takvim’de iki kez olmak üzere, toplam 12 gazetede bulunmaktadır. “Medya” sözcüğü de Akşam’da iki kez olmak üzere Bugün, Cumhuriyet ve Vatan’da birer kez kullanılmıştır.

3.5.10 Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

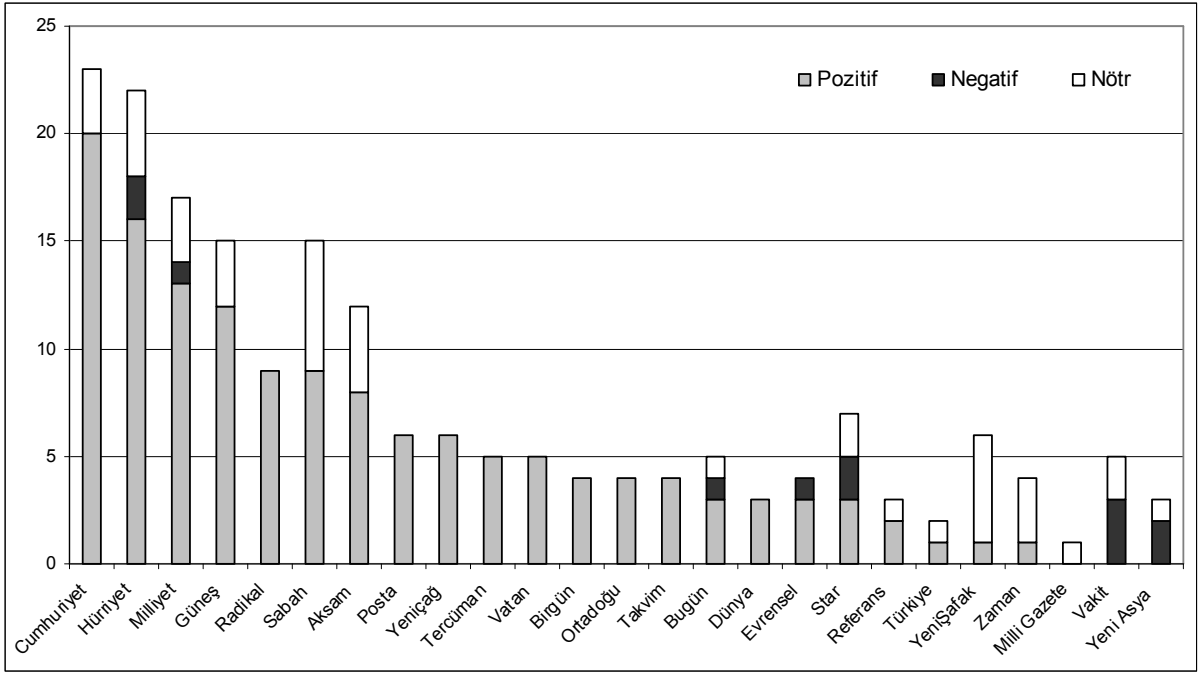
Haber ve köşe yazılarının mitinglere ilişkin tutumu konusunda, dört mitinge ilişkin incelenen toplam 190 yazının % 72,6’sı (n=138) pozitif, yani olumlu; % 6,3’ü (n=12) negatif, yani olumsuz ya da eleştirel nitelikte ve % 21,1’i ise (n=40) nötr, yani mitinge ilişkin yorumsuz bulunmuştur (Grafik 7).

Grafik 7. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

Gazeteler bağlamında, Ek Tablo 4'te sunulan verilere göre ise en fazla pozitif yazının Cumhuriyet (n=20), Hürriyet (n=16) ve Milliyet'te (n=13) çıktığı anlaşılmaktadır. Cumhuriyet'te çıkan tüm haber ve köşe yazıları mitinge ilişkin olumlu ya da nötr (n=3) ifadelerle sahiptir. Mitingi eleştiren ifadeler bağlamında ise Vakit'teki üç yazı negatif olarak değerlendirilmiştir. Vakit'te pozitif haber yer almazken, iki haber de nötr bulunmuştur. Hürriyet, Star ve Yeni Asya'da yayınlanan ikişer yazı mitinglere ilişkin eleştiri niteliğindeki ifadeler nedeniyle negatif olarak değerlendirilmiştir. En fazla nötr yazı ise Sabah (n=6), Yeni Şafak (n=5), Akşam (n=4) ve Hürriyet'te (n=4) yayınlanmıştır. Grafik 8'de bu veriler görselleştirilmektedir.

Grafik 8. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Gazeteler Bazında Tonu

Gazeteler bazında genel olarak bakıldığında Cumhuriyet, Hürriyet ve Milliyet pozitif tutum içeren haber ve köşe yazıları ile ön plana çıkmaktadır. Milli Gazete'nin yayınladığı tek yazı nötr'dür. Yeni Şafak ve Zaman'da yayımlanan nötr yazı sayısı, pozitif yazı sayısından fazladır. Türkiye'de bir pozitif, bir de nötr yazı bulunmaktadır. Vakit ve Yeni Asya'da ise çıkan negatif yazı sayısı, nötr yazı sayısından bir fazladır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada 11. Cumhurbaşkanlığı seçimi çerçevesinde gündeme gelen Cumhuriyet mitinglerinin yaygın günlük gazetelerde nasıl yer aldığı sorusuna; gazetelerin konuya gösterdiği önem derecesi, haber ve köşe yazılarında değinilen alt konu ya da temalar, adı geçen kişi ve kurumlar ile bu haber ya da köşe yazılarının mitinglere ilişkin tutumu kapsayacak şekilde içerik analizi uygulamasına dayalı olarak yanıt verilmeye çalışılmıştır. Çalışmada Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun'da 2007 yılının Nisan ve Mayıs ayları içerisinde farklı günlerinde gerçekleştirilen Cumhuriyet mitinglerine ilişkin olarak, ülke çapında dağıtımı yapılan 25 yaygın günlük gazetede yer alan haber ve köşe yazıları içerik analizi uygulamasına konu edilmiştir. Bu bölümde ise elde edilen bulgular basın meslek ilkeleri, haber seçimini etkileyen unsurlar ve haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamında değerlendirilmektedir.

Cumhuriyet mitinglerinden ilki 14 Nisan 2007 günü Ankara'da Tandoğan Meydanı'nda gerçekleştirilmiştir. Partilerin Cumhurbaşkanı adaylarının belli olmadığı ve gazetelerde, iktidardaki Ak Parti'nin adayının kim olacağı tartışıldığı o günlerde, sivil toplum kuruluşları tarafından

organize edilen Cumhuriyet mitinglerini CHP başta olmak üzere muhalefet partilerinin desteği dikkat çekmektedir. İncelenen gazetelerde, Kapadokya gezisi sırasında yaşanan trafik kazası haberinin, Cumhuriyet mitingi haberlerinin önüne geçtiği anlaşılmaktadır. Kimi gazeteler göre ise “tarihin en büyük mitingi”, gazetelerin gündeminin ikinci önemli konusudur. Yaklaşık olarak gazetelerin tamamı konuya 7,5 gazete sayfası boyutunda yer vermişlerdir. Mitinge katılımın kalabalık oluşuna dikkat çeken gazeteler, halkın gücü ve uyarısı üzerinde durmuşlar, laikliğin korunmasına ilişkin vurguda bulunmuşlardır. Başbakan Erdoğan’ın Cumhurbaşkanlığı adaylarına karşı çıkış ve mitinglere CHP lideri Baykal’ın desteği de öne çıkan temalar arasındadır. Haber ve köşe yazılarında en çok Atatürk’ün adı kullanılırken, adı en çok tekrarlanan kurum ise mitingi organize eden kurumlardan ADD’dir. Sırasıyla miting, Cumhuriyet, slogan, laiklik, yüz binler, bayrak, Çankaya, halk, şeriat ve demokrasi ise en çok tekrarlanan belli başlı sözcüklerdir. Genel olarak haber ve köşe yazılarının mitinglere ilişkin tutumunun pozitif olduğu, ancak dört yazının negatif ya da eleştiri niteliği taşıdığı belirlenmektedir.

İstanbul’un Çağlayan Meydanı’nda 29 Nisan 2007 günü gerçekleştirilen ikinci miting öncesindeki siyasi gelişmeler, mitingin önemini yakından etkilemiştir. Ak Parti’nin Cumhurbaşkanı adayını açıklanması, ilk tur oylamanın yapılması ve Genelkurmay Başkanlığı’nın kimi çevrelerce “e-muhtıra” olarak yorumlanan bildirisi üzerine gerçekleştirilen mitinge; İstanbul’da baskısı gerçekleştirilen ve ülke çapında dağıtımı yapılan gazetelerin ilgisi, Galtung ve Ruge’un haber değerleri bağlamında “coğrafi yakınlık” unsuru ile de ilişkili bulunabilecek şekilde büyük olmuştur. Gazetelerin gündemindeki en önemli konu şekilde değerlendirilen İstanbul Mitingi, tüm gazetelerde yaklaşık olarak 12 gazete sayfası büyüklüğünde yer bulmuştur. En çok değinilen temalar ise; Ankara Mitingi’ndeki gibi mitinge katılımın kalabalık oluşu ve laikliğin korunmasına ilişkin vurgudur. Ülke gündemindeki değişimle birlikte askeri darbe karşıtlığı da ön plana çıkan temalar arasındadır. Hemen ardından şeriat karşıtlığı dile getirilmektedir. Yine yazılarda en çok Atatürk’ün adı dile getirilirken, en çok adı geçen kurum Ak Parti ve Genelkurmay Başkanlığı’dır. Sırasıyla en çok miting, laiklik, cumhuriyet, slogan, darbe, yüz binler, bayrak, demokrasi ve şeriat sözcüklerine değinilmiştir. Yazılar genel olarak pozitif olarak değerlendirilirken, yalnızca biri negatif bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi’nin Cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turunu iptaline ilişkin kararının ardından, erken genel seçimin 22 Temmuz’da yapılması gündeme gelmiştir. Bu gelişmeler üzerine Manisa, Çanakkale ve Marmaris’te 5 Mayıs 2007 günü mitingler yapılmıştır. Bu çalışmada incelenen İzmir’de Alsancak’ta gerçekleştirilen Cumhuriyet Mitingi ise 13 Mayıs 2007 günü gerçekleştirilmiştir. Erken genel seçim konusunun gündemde olduğu bu mitingi, 20 Mayıs 2007 günü gerçekleştirilen Samsun’un Cumhuriyet Meydanı’ndaki miting izlemiştir.

İncelen İzmir ve Samsun mitinglerinde de gazetelerin gündemindeki en önemli konu, Cumhuriyet mitingleri olmuştur. İzmir mitingine ilişkin gazetelerde yayınlanan haber ve köşe yazıları bir araya getirildiğinde yaklaşık 8,4 gazete sayfası büyüklüğü elde edilmektedir. Bunlarda en çok değinilen tema; yine mitinge katılımın kalabalık oluşudur. İkinci sırada ise CHP ile DSP arasındaki seçim ittifakı önemli bulunmaktadır. İktidara yönelik eleştiri olarak da “gavur İzmir” nitelemesine ilişkin ifadeler dikkati çekmektedir. En çok adı tekrarlanan iki kişi CHP lideri Baykal ile DSP lideri Sezer’dir. En çok da bu partilerin adı anılmaktadır. En çok tekrarlanan sözcükler sıralaması ise miting, slogan, bayrak, Cumhuriyet, yüz binler, laiklik ve sol şeklindedir. Yalnızca üç yazıda mitingi eleştirir ifadeye rastlanırken, genel tutumun olumlu ya da pozitif olduğu söylenebilmektedir.

Samsun mitingi ise gazetelerde yaklaşık 6 gazete sayfası büyüklüğünde yer bulmuştur. Dolayısıyla gazetelerin en az ilgi gösterdikleri mitingdir. Yayınlanan haber ve köşe yazılarındaki temalar da farklılaşmıştır. Mitinge katılımın kalabalık oluşu ikinci sıraya düşerken, ilk sırayı CHP ile DSP arasındaki seçime yönelik ittifak konusu almıştır. Eş deyişle soldaki birleşme konusu, mitinge katılımın önüne geçmiştir. Laikliğin korunmasına ilişkin vurgu ise daha alt sıralara gerilemiştir. Adı en çok anılan kişi ve kurumlar İzmir Mitingi’ndeki gibi CHP lideri Baykal ve DSP lideri Sezer olurken; sırasıyla en çok miting, Cumhuriyet, slogan, bayrak, seçim, sol ve laiklik sözcüklerine yer verilmiştir. Bakan Çelik’in mitinge katılanlara ilişkin yarasa benzetmesinin de etkisiyle dört yazı negatif bulunurken, genel eğilimin olumlu ya da pozitif olduğu söylenebilmektedir.

Dört mitinge ilişkin haberlerin yayınlandığı günkü gazeteler bir araya getirildiğinde, genel olarak gazetelerin Kapadokya gezisi sırasında yaşanan trafik kazası haberinde uzlaştıkları ve bu haberi önemli bularak manşetlerine taşıdıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla miting konusu, Kapadokya’daki kaza gibi gazetelerin ortak bir şekilde önemli buldukları bir konu olmamıştır.

İncelenen dört miting arasında en az köşe yazısının yayınlandığı miting, Samsun Mitingi’dir. Haber sayısı anlamında ise Samsun Mitingi hakkında çıkan haber sayısı Ankara ve İstanbul’dan daha çoktur. Yazıların sayfada kapladığı alan anlamında ise Samsun Mitingi, diğerlerinden daha az yer bulmuştur. Başka bir deyişle başlık sayısı artmış ama haberlerin kapladığı alan azalmıştır. Dolayısıyla gazetecilerin konuya olan ilgisinin de giderek azaldığı anlaşılmaktadır.

Haber ve köşe yazılarında değinilen temalar bir araya getirildiğinde mitinge katılımın kalabalık oluşu, laikliğin korunmasına ilişkin vurgu, CHP ile DSP arasındaki seçime yönelik ittifak gibi kategoriler ön plana çıkmaktadır.

Mitinge katılımın kalabalık oluşunu kamuoyu oluşturma ve propaganda tekniklerinden “herkes bunu yapıyor” ya da “bant vagon etkisi” ile değerlendirmek de mümkündür (Severin ve Tankard, 2001: 122-123). Kamuoyunun baskı unsuru olarak kullanılmasında kalabalığın büyüklüğü ya da sayı önem taşımaktadır. Çünkü bu şekilde herkesin kalabalığı izlemek ve “herkesin yaptığını

yapmak" zorunda olduğuna ilişkin atmosfer oluşturulabilmektedir. Öte yandan kitle iletişiminin etkilerine dönük olarak Suskunluk Sarmalı yaklaşımı da bir anlamda aynı noktaya işaret etmektedir. Yaklaşımına göre, tartışmalı bir sorunda insanların kamuoyunun dağılımıyla ilgili izlenimlerden yararlandıkları ve insanların çoğunlukta olup olmadıklarının kararını vererek ona göre tutum takındıkları ifade edilmektedir. Medya, toplumda hangi düşüncelerin baskın olduğu, hangi düşüncelerin çoğalmakta olduğu ve hangi düşüncelerin bir kimse tarafından toplum önünde, toplumdaki soyutlanmadan söylenebileceği ile ilgili izlenimleri şekillendirebilmektedir. Böylece toplumsal denetimi sağlayan kamuoyunun baskısı ile bireylerde oluşturulan dışlanma tehdidi, suskun kalanların artmasına ya da suskunluk sarmalının büyümesine neden olabilmektedir (Noelle-Neumann, 1998). Dolayısıyla konuyu bir de bu iki yaklaşım çerçevesinde irdelemek de mümkündür.

Yine içerik analizi bulgularına göre laikliğin korunmasına ilişkin vurgu, Cumhuriyet'in ve Atatürkçülüğün temel değerleri arasında sunulmaktadır. Dolayısıyla siyasal bir duruşa işaret etmektedir. CHP ve DSP'nin ön plana çıkması ve bu iki partinin ittifakına ilişkin ifadeler de sosyal demokrat ya da sol görüşün bu mitinglerde öne çıktığını düşündürmektedir.

Adı en çok geçen kişiler sıralamasında ise başlangıçta Atatürk ön planda iken daha sonra Baykal ve Sezer ön plana çıkmıştır.

Haber ve köşe yazılarının mitinglere ilişkin tutumu anlamında ise genel olarak pozitif bir hava olduğu anlaşılmaktadır. Pozitif yazılar, negatif yazılardan yaklaşık 10 kat daha fazladır. Nötr yazılar ise negatif yazıların yaklaşık 2,5 katı oranındadır.

Gazetelerin konuya yaklaşımına ilişkin kutuplaşma en etkili biçimde kendisini Grafik 8'de göstermektedir. Grafikte gazeteler en çok pozitif haberi yayınlayandan başlayarak daha az doğru sıralanmıştır. Dolayısıyla 10 ve 5 sayılarına izafi bir çizgi çizildiğinde Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Güneş gazetelerinin bir uçta, dört miting için toplamda 4 ve altında haber yayınlamış olan Birgün, Ortadoğu, Takvim, Dünya, Evrensel, Referans, Türkiye, Yeni Şafak, Zaman, Milli Gazete, Vakıf ve Yeni Asya gazetelerini de diğer uçta görmek mümkündür. Bununla birlikte grafiği, bir terazinin iki kefesi gibi bir ucu pozitif, diğer ucu da negatif haberler çerçevesinde yorumlamak da mümkündür. Bu bağlamda da pozitif haberlerin ağırlıklı olduğu gazeteler (Cumhuriyet, Hürriyet ve Milliyet) bir yanda, diğer yanda da Yeni Asya ve Vakıf gazeteleri tanımlanabilmektedir.

Bir diğer yaklaşım da haberin hangi gazeteler tarafından çok önemli bulunduğu ve hangi gazeteler tarafından hiç önemli bulunmadığı ya da görmezden geldiği şeklindedir. Bu bağlamda da bir yanda Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Güneş gazeteleri ile diğer yanda Türkiye ve Milli Gazete'nin ön plana çıktığı söylenebilmektedir (Grafik 2).

Haberde nesnellik ya da tarafsızlık bağlamında bir değerlendirme yapıldığında ise gazetelerin genel olarak pozitif ya da negatif haberleriyle taraflı davrandıkları söylenebilmektedir. Bununla

birlikte haberi görmezden gelme de ayrı bir tavır olarak yorumlanmaktadır. Haberi nesnel vermek yerine, hiç vermemenin de bir taraf olmak anlamına geldiği düşünülmektedir. Dolayısıyla farklı yaklaşımlar çerçevesinde gazetelerin Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Güneş ile Türkiye, Yeni Şafak, Zaman, Milli Gazete, Vakit ve Yeni Asya şeklinde iki ayrı kutba ayrıldığı söylenebilmektedir.

Bu bakış açısıyla grafikte söz konusu gazetelerin arasında kalan diğer gazetelerin genel tavrının ise konuya duyulan önem derecesi anlamında daha orta yolcu, ancak konunun tarafı olma anlamında iki kutup arasında daha pozitif yönde olduğu ifade edilebilmektedir. Bununla birlikte dört mitinge ilişkin toplam dört pozitif haber ya da köşe yazısına yer vermiş olan Birgün, Ortadoğu ve Takvim gazeteleri ile üçer pozitif yazıya yer vermiş olan Bugün, Evrensel ve Star gazetesini ve bir pozitif yazı bulunan Türkiye, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerini de konunun tarafı olarak ayrı bir şekilde tanımlamak da gereklidir. Ekonomi gazetesi olan Dünya'da üç, Referans'ta da iki pozitif yazı bulunmaktadır.

Sonuç olarak gazeteler arasında konuya yaklaşım itibarıyla bir çatışma, cepheleşme ya da kutuplaşmadan söz edilebilmektedir. Bir yanda kimi gazeteler konuya oldukça fazla önem göstererek mitingleri pozitif yönüyle ele alırken; diğer yanda kimi gazeteler konuya daha az ilgi göstermekte, gündemine almamakta ya da görmezden gelmekte, kimi gazeteler ise bu tutumla birlikte eleştirel davranmaktadırlar. Kutuplaşmanın derinliği ve yaygınlığı anlamında genel olarak gazetelerin büyük çoğunluğunun mitinglere "olumlu" baktığını, ancak az sayıda gazetenin karşı kutupta yer aldığı söylenebilmektedir.

Ayrıca kutuplaşmayı haber içeriklerinde de görmek mümkündür. Örneğin en sık işlenen tema olarak "mitinge katılımın yoğun oluşu" çerçevesinde, mitinglere kaç kişinin katıldığı konusunda gazeteler arasında farklı görüşler mevcuttur. Kimileri mitingi organize edenlerin söylediği "fazla sayıyı", kimileri de kimi yetkililerin bildirdiği "düşük sayıyı" ifade etmekte, kimi gazeteler de bu farka işaret ederek farklı yerlerden gelen farklı sayıları bir arada sunmaktadır.

Öte yandan gazetelerin mitingleri tanımlama biçiminde de bir kutuplaşma dikkati çekmektedir. Kimileri bu mitingleri "şeriat" ve "laiklik" kavramlarıyla tanımlarken, kimileri "darbe" ve "demokrasi" kavramlarını tercih etmektedir. Kimilerinde de "ne darbe, ne şeriat" görüşü ön plana çıkmaktadır.

Kamuoyunun doğru bilgilendirilip bilgilendirilmediği anlamında ise şunlar söylenebilir: En başta mitinglere kaç kişinin katıldığı konusunda haber içeriklerine bakılarak tam bir sayı vermek mümkün değildir. Kimi gazeteler bu sayıyı fazla göstermekte, kimileri ise düşük göstermektedir. Her iki sayıya birden yer veren gazetelerin sayısı da sınırlıdır. Cumhuriyet mitinglerinin gündemin kaçınıcı önemli konusu olduğuna yönelik sıralama da gazetelerin yapısal yanlılığı ya da ideolojik konumlanışı ile paralel bir yönlendirmeyi içermektedir. Aynı şekilde haberlerin sunum biçimi yani sayfadaki

konumu ya da büyüklüğünün, haber içeriğindeki mitinglere ilişkin tutumun da tercihe bağlılığı gösterdiğini ve dolayısıyla yönlendirme içerdiği söylenebilir.

Sonuç olarak neler olup bittiğini doğru ve eksiksiz bir şekilde öğrenmek isteyen bir okurun, tüm gazeteleri okuyup ona göre karar vermesi tavsiye edilebilir. Bunun yanında yeniden ifade etmek gerekirse, bir tarafta “tarihin en büyük mitingi” diye nitelenen bir halk hareketi karşısında böyle bir olay hiç olmamış gibi davranmak ya da bunu görmezden gelmek de bir anlamda taraf olmak ve var olan bir durumu gizlemek olarak da yorumlanabilir.

Çalışmada ortaya konulan bulgular Basın Meslek İlkeleri bağlamında irdelendiğinde ise haberin gerçek verilere dayanması, haberle yorumun ayrılması, haberin sunumunda ve betimlemelerde tarafsız davranılması, halkın düşüncelerinin şekillendirilmeye çalışılmaması, toplumu eğitmeye kalkınmaması, muhakame yaparak gayri-resmi hükümler verilmemesi ve halkın fikirlerinin oluşumu amacı ile bilginin kullanılmaması gibi ilkelerin gazeteler bazında tartışılabilir olduğu ve kısmen ya da tamamen bu ilkelere dikkat edilmediği söylenebilir.

Galtung ve Ruge’un Seçici Kanal Tutma Modeli çerçevesinde miting haberleri değerlendirildiğinde; zamanlılık, yoğunluk, açıklık, umulmazlık, kompozisyon ve sosyokültürel değerler anlamındaki unsurların Cumhuriyet Mitingleri için geçerli olabileceği düşünülebilir. Ancak Cumhuriyet mitinglerini önemli ya da önemsiz kılan, en başta siyasi olmak üzere daha başka unsurlar da bulunmaktadır. Cumhuriyet mitingleri bir anlamda da Cumhurbaşkanlığı seçimi ve ardından erken seçim kararı ile birlikte gelişen ve kutuplaşmaya doğru giden siyasi ortam içinde, seçmenin bir kısmının sloganlarına yansıyan Ak Parti’ye duyulan muhalefetin, “laiklik” ve “demokrasi” vurgusunun dışı vurumudur. Dolayısıyla gazetelerin de yayın politikaları ve belki de kendilerine yükledikleri toplumsal ve siyasi işlevler çerçevesinde konuya yaklaştıkları söylenebilmektedir. Bu da haber değerlerine ilişkin modele eklenmesi gereken ayrı bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Shoemaker ve Reese’nin haber içeriklerini etkileyen unsurlar bağlamındaki değerlendirmesi çerçevesinde de gazetelerin Cumhuriyet mitinglerini haber haline getirmeleri değerlendirilebilir. Bu bağlamda öncelikle gazete çalışanlarının kişisel özellikleri, değer ve inançları Cumhuriyet mitinglerinin gazetede sunumunda etkili olduğu söylenebilir. Çalışma düzeninden kaynaklanan etkilerin tüm gazeteler için aynı olabileceği düşünülebilir. Zaman kısıtlılığı, yer sınırlılığı ya da haber değerleri gibi unsurların tüm gazeteler için benzer nitelikler taşımaktadır. Kurumsal amaçların ise farklılaştığı açıktır. Bu çalışmada gazetelerin ekonomi-politik yorumuna değinilmemekle birlikte, cumhuriyet mitinglerinin sunum biçimi arasındaki farklılık, habere yüklenen anlam bağlamında kurumsal amaç ya da işlevlerin farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Kurum dışından gelen etkiler; örneğin bu mitinglerde iktidarın eleştirilmesi, Başbakan’ın Cumhurbaşkanı olarak görülmesi istenilmediğinin dile getirilmesi, ADD ya da ÇYDD gibi ekonomik, siyasi ya da toplumsal gücü diğer

sivil toplum örgütlerine göre görece daha düşük baskı gücüne sahip örgütler tarafından organize edilmesi gibi kimi unsurlar da dışsal baskının derecesi ile ilgili ipuçları verebilmektedir. Bu mitinglerin haber yapılması ya da yapılmaması konusunda hangi dışsal baskıların var olduğu da bu bağlamda ayrıca değerlendirilmelidir. Son olarak ise en tepede, tüm aşamaları etkilediği belirtilen ideolojik eğilimlerin etkisinden söz etmek gereklidir. Bu bağlamda da gazeteleri farklı biçimlerde sınıflandırmak mümkündür. Örneğin muhalefete yakın gazetelerin mitinglere karşı pozitif, iktidara yakın gazetelerin ise negatif tutum sergiledikleri ileri sürülebilir.

Yine bu ayrımı gazetelerin yayın politikalarına ilişkin ya da okuyucu profillerine ilişkin ideolojik tanımlamalar çerçevesinde de yapmak mümkündür. Solcu, sosyal demokrat, ulusalcı, orta yolcu, liberal, sağcı, milliyetçi, muhafazakar ya da dinci gibi çeşitli siyasal adlarla tanımlanabilecek görüşler çerçevesinde gazetelerin Cumhuriyet mitinglerine karşı tutumları sınıflandırılabilir. Yaygın gazetelerin ekonomi-politik çözümlemesi çerçevesinde de elde edilen bulguların değerlendirilmesi mümkündür.

Bundan sonra yapılacak çalışmalar için ise şu önerilebilir: Bu çalışmada mitinglerin ertesi gün yayınlanan gazetelerin birinci sayfasında miting konusuna nasıl yer verdikleri değerlendirilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda ise bu sınırlılık genişletilerek tüm gazetede konunun nasıl yer aldığı sorgulanabilir. Örneğin gazetenin tüm sayfalarındaki haberler ya da köşe yazıları ayrı ayrı incelenebilir. Köşe yazarlarının Cumhuriyet mitinglerine bakış açıları ortaya konulabilir. Cumhuriyet mitinglerine katılanlar ile katılmayanlar arasında gerçekleştirilecek bir anket çalışması ile gazete okuma sıklığı ile mitinglere katılım ve mitingler hakkındaki düşüncelerin gazete içerikleri ile ilişkisi irdelenebilir. Gazetelerin Basın Meslek İlkeleri karşısındaki tutumunu netleştirebilmek açısından ise örnek olay çeşitlemesine gidilebilir. Farklı olaylar ele alınarak gazetelerin tutumları incelenebilir. Haber seçimini etkileyen unsurlar bağlamında yine farklı olaylar bağlamında değerlendirmeye gidilebilir. Haber içeriklerini etkileyen unsurlar açısından ise yalnızca farklı olaylara yönelik inceleme değil, medya organizasyonunun yapısına yönelik içsel ve dışsal unsurları da dikkate alan daha kapsamlı çalışmalar yapılarak tümevarımcı bir yöntemle genellemeye gidilebilir.

Sonuç olarak bu çalışmada Cumhuriyet mitinglerinin yaygın gazetelerde nasıl yer aldığı sorusu içerik analizi uygulamasına dayalı olarak betimsel bir şekilde tanımlanarak, elde edilen bulgular kimi yönleriyle tartışmaya açılmış ve bu bağlamda, gazetecilik ve yapısına ilişkin değerlendirmeye ışık tutacak veriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

EKLER

Ek Tablo 1. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazısı Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı

		YAZI TÜRÜ		Toplam
		Haber	Köşe Yazısı	
Aksam	Toplam	7	5	12
	%	58,3%	41,7%	100,0%
Birgün	Toplam	4	0	4
	%	100,0%	,0%	100,0%
Bugün	Toplam	5	0	5
	%	100,0%	,0%	100,0%
Cumhuriyet	Toplam	7	16	23
	%	30,4%	69,6%	100,0%
Dünya	Toplam	3	0	3
	%	100,0%	,0%	100,0%
Evrensel	Toplam	4	0	4
	%	100,0%	,0%	100,0%
Günes	Toplam	13	2	15
	%	86,7%	13,3%	100,0%
Hürriyet	Toplam	12	10	22
	%	54,5%	45,5%	100,0%
Milli Gazete	Toplam	1	0	1
	%	100,0%	,0%	100,0%
Milliyet	Toplam	10	7	17
	%	58,8%	41,2%	100,0%
Ortadoğu	Toplam	4	0	4
	%	100,0%	,0%	100,0%
Posta	Toplam	4	2	6
	%	66,7%	33,3%	100,0%
Radikal	Toplam	6	3	9
	%	66,7%	33,3%	100,0%
Referans	Toplam	3	0	3
	%	100,0%	,0%	100,0%
Sabah	Toplam	8	7	15
	%	53,3%	46,7%	100,0%
Star	Toplam	4	3	7
	%	57,1%	42,9%	100,0%
Takvim	Toplam	4	0	4
	%	100,0%	,0%	100,0%
Tercüman	Toplam	5	0	5
	%	100,0%	,0%	100,0%
Türkiye	Toplam	2	0	2
	%	100,0%	,0%	100,0%
Vakit	Toplam	4	1	5
	%	80,0%	20,0%	100,0%
Vatan	Toplam	4	1	5
	%	80,0%	20,0%	100,0%
Yeni Asya	Toplam	3	0	3
	%	100,0%	,0%	100,0%
Yeniçağ	Toplam	6	0	6
	%	100,0%	,0%	100,0%
Yeni Safak	Toplam	5	1	6
	%	83,3%	16,7%	100,0%
Zaman	Toplam	4	0	4
	%	100,0%	,0%	100,0%
Genel Toplam	Toplam	132	58	190
	%	69,5%	30,5%	100,0%

Ek Tablo 2. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Sayfadaki Konumunun Gazetelere Göre Dağılımı

		SAYFADAKİ KONUM				Toplam
		Süremanset	Manset	Üst	Alt	
Aksam	Toplam	1	2	3	6	12
	%	8,3%	16,7%	25,0%	50,0%	100,0%
Birgün	Toplam	0	2	0	2	4
	%	,0%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Bugün	Toplam	1	1	2	1	5
	%	20,0%	20,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Cumhuriyet	Toplam	0	4	4	15	23
	%	,0%	17,4%	17,4%	65,2%	100,0%
Dünya	Toplam	0	0	1	2	3
	%	,0%	,0%	33,3%	66,7%	100,0%
Evrensel	Toplam	0	2	1	1	4
	%	,0%	50,0%	25,0%	25,0%	100,0%
Günes	Toplam	1	3	1	10	15
	%	6,7%	20,0%	6,7%	66,7%	100,0%
Hürriyet	Toplam	2	2	0	18	22
	%	9,1%	9,1%	,0%	81,8%	100,0%
Milli Gazete	Toplam	0	0	0	1	1
	%	,0%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Milliyet	Toplam	2	2	8	5	17
	%	11,8%	11,8%	47,1%	29,4%	100,0%
Ortadogu	Toplam	0	1	0	3	4
	%	,0%	25,0%	,0%	75,0%	100,0%
Posta	Toplam	0	4	0	2	6
	%	,0%	66,7%	,0%	33,3%	100,0%
Radikal	Toplam	0	3	1	5	9
	%	,0%	33,3%	11,1%	55,6%	100,0%
Referans	Toplam	0	1	2	0	3
	%	,0%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Sabah	Toplam	0	2	3	10	15
	%	,0%	13,3%	20,0%	66,7%	100,0%
Star	Toplam	0	0	0	7	7
	%	,0%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Takvim	Toplam	0	4	0	0	4
	%	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Tercüman	Toplam	1	2	0	2	5
	%	20,0%	40,0%	,0%	40,0%	100,0%
Türkiye	Toplam	0	0	1	1	2
	%	,0%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Vakit	Toplam	1	0	1	3	5
	%	20,0%	,0%	20,0%	60,0%	100,0%
Vatan	Toplam	0	3	1	1	5
	%	,0%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Yeni Asya	Toplam	0	1	2	0	3
	%	,0%	33,3%	66,7%	,0%	100,0%
Yeniçağ	Toplam	1	4	0	1	6
	%	16,7%	66,7%	,0%	16,7%	100,0%
Yeni Safak	Toplam	0	1	3	2	6
	%	,0%	16,7%	50,0%	33,3%	100,0%
Zaman	Toplam	0	0	0	4	4
	%	,0%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Genel Toplam	Toplam	10	44	34	102	190
	%	5,3%	23,2%	17,9%	53,7%	100,0%

Ek Tablo 3. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Gazetelerin Birinci Sayfasındaki Büyüklüğüne İlişkin Sayısı

		YAZILARIN BÜYÜKLÜĞÜ							Toplam
		Baslık-Duyuru (1 Birim)	Tek spot (2 Birim)	4 Birim	Ceyrek yarısı (8 Birim)	Ceyrek sayfa (16 Birim)	Yarım sayfa (32 Birim)	Tam sayfa (64 Birim)	
Aksam	Toplam	3	5	0	1	1	2	0	12
	%	25,0%	41,7%	,0%	8,3%	8,3%	16,7%	,0%	100,0%
Birgün	Toplam	0	0	1	1	1	1	0	4
	%	,0%	,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	,0%	100,0%
Bugün	Toplam	0	1	0	2	2	0	0	5
	%	,0%	20,0%	,0%	40,0%	40,0%	,0%	,0%	100,0%
Cumhuriyet	Toplam	9	5	0	5	1	0	3	23
	%	39,1%	21,7%	,0%	21,7%	4,3%	,0%	13,0%	100,0%
Dünya	Toplam	0	0	0	3	0	0	0	3
	%	,0%	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Evrensel	Toplam	0	0	1	1	1	1	0	4
	%	,0%	,0%	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	,0%	100,0%
Günes	Toplam	6	1	2	2	1	3	0	15
	%	40,0%	6,7%	13,3%	13,3%	6,7%	20,0%	,0%	100,0%
Hürriyet	Toplam	9	9	0	0	1	2	1	22
	%	40,9%	40,9%	,0%	,0%	4,5%	9,1%	4,5%	100,0%
Milli Gazete	Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1
	%	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Milliyet	Toplam	3	8	2	1	2	1	0	17
	%	17,6%	47,1%	11,8%	5,9%	11,8%	5,9%	,0%	100,0%
Ortadoğu	Toplam	0	0	1	0	2	1	0	4
	%	,0%	,0%	25,0%	,0%	50,0%	25,0%	,0%	100,0%
Posta	Toplam	0	1	0	1	1	2	1	6
	%	,0%	16,7%	,0%	16,7%	16,7%	33,3%	16,7%	100,0%
Radikal	Toplam	2	1	2	1	0	3	0	9
	%	22,2%	11,1%	22,2%	11,1%	,0%	33,3%	,0%	100,0%
Referans	Toplam	1	0	0	2	0	0	0	3
	%	33,3%	,0%	,0%	66,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Sabah	Toplam	6	4	2	0	2	1	0	15
	%	40,0%	26,7%	13,3%	,0%	13,3%	6,7%	,0%	100,0%
Star	Toplam	2	2	1	2	0	0	0	7
	%	28,6%	28,6%	14,3%	28,6%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Takvim	Toplam	0	0	0	0	1	3	0	4
	%	,0%	,0%	,0%	,0%	25,0%	75,0%	,0%	100,0%
Tercüman	Toplam	0	1	0	1	0	2	1	5
	%	,0%	20,0%	,0%	20,0%	,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Türkiye	Toplam	0	0	1	1	0	0	0	2
	%	,0%	,0%	50,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Vakit	Toplam	0	1	0	4	0	0	0	5
	%	,0%	20,0%	,0%	80,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Vatan	Toplam	1	0	1	0	0	2	1	5
	%	20,0%	,0%	20,0%	,0%	,0%	40,0%	20,0%	100,0%
Yeni Asya	Toplam	0	1	0	1	1	0	0	3
	%	,0%	33,3%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
Yeniçağ	Toplam	0	0	0	1	1	2	2	6
	%	,0%	,0%	,0%	16,7%	16,7%	33,3%	33,3%	100,0%
Yeni Safak	Toplam	1	1	2	1	1	0	0	6
	%	16,7%	16,7%	33,3%	16,7%	16,7%	,0%	,0%	100,0%
Zaman	Toplam	0	0	4	0	0	0	0	4
	%	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Genel Toplam	Toplam	43	42	20	31	19	26	9	190
	%	22,6%	22,1%	10,5%	16,3%	10,0%	13,7%	4,7%	100,0%

Ek Tablo 4. Dört Mitinge İlişkin Haber ve Köşe Yazılarının Tonu

		YAZILARIN TONU			Toplam
		Pozitif	Negatif	Nötr	
Aksam	Toplam	8	0	4	12
	%	66,7%	,0%	33,3%	100,0%
Birgün	Toplam	4	0	0	4
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Bugün	Toplam	3	1	1	5
	%	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Cumhuriyet	Toplam	20	0	3	23
	%	87,0%	,0%	13,0%	100,0%
Dünya	Toplam	3	0	0	3
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Evrensel	Toplam	3	1	0	4
	%	75,0%	25,0%	,0%	100,0%
Günes	Toplam	12	0	3	15
	%	80,0%	,0%	20,0%	100,0%
Hürriyet	Toplam	16	2	4	22
	%	72,7%	9,1%	18,2%	100,0%
Milli Gazete	Toplam	0	0	1	1
	%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Milliyet	Toplam	13	1	3	17
	%	76,5%	5,9%	17,6%	100,0%
Ortadoğu	Toplam	4	0	0	4
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Posta	Toplam	6	0	0	6
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Radikal	Toplam	9	0	0	9
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Referans	Toplam	2	0	1	3
	%	66,7%	,0%	33,3%	100,0%
Sabah	Toplam	9	0	6	15
	%	60,0%	,0%	40,0%	100,0%
Star	Toplam	3	2	2	7
	%	42,9%	28,6%	28,6%	100,0%
Takvim	Toplam	4	0	0	4
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Tercüman	Toplam	5	0	0	5
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Türkiye	Toplam	1	0	1	2
	%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
Vakit	Toplam	0	3	2	5
	%	,0%	60,0%	40,0%	100,0%
Vatan	Toplam	5	0	0	5
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Yeni Asya	Toplam	0	2	1	3
	%	,0%	66,7%	33,3%	100,0%
Yeniçağ	Toplam	6	0	0	6
	%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Yeni Safak	Toplam	1	0	5	6
	%	16,7%	,0%	83,3%	100,0%
Zaman	Toplam	1	0	3	4
	%	25,0%	,0%	75,0%	100,0%
Genel Toplam	Toplam	138	12	40	190
	%	72,6%	6,3%	21,1%	100,0%

KAYNAKÇA

- Dearing, J.W. ve E. M. Rogers (1996). *Communication Concepts 6: Agenda Setting*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Funkhouser, G.R. (1973). "Trends in media coverage of the issues of the '60s", *Journalism Quarterly* 50, ss. 533-538.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İnal, M. A. (1996). *Haber Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- McQuail, D. (2000). *McQuail's Mass Communication Theory*. Dördüncü Baskı. London: Sage.
- McQuail, D. ve S. Windahl (2005). *İletişim Modelleri*. İkinci Baskı. Çev: K. Yumlu. Ankara: İmge.
- Nuendorf, K.A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Noelle-Neumann, E. (1998). *Kamuoyu: Suskunluk Sarmalının Keşfi*. Çev.: M. Özkök. Ankara: Dost Kitabevi.
- Poindexter, P.M. ve M. McCombs (2000). *Research in Mass Communication*. Boston: Bedford St.Martin's.
- Rogers, E. M ve J.W. Dearing (1998). "Agenda-Setting Research: Where Has It Been, Where Is It Going?", *Communication Yearbook* 11, ss. 555-594.
- Severin, J.W. ve Tankard, J.W. (2001). *Communication Theories*. Beşince Baskı. New York: Longman.
- Shoemaker, P. ve S. Reese (1991). *Mediating Message*. İkinci Baskı. New York: Longman.
- Yüksel, E. (2001). *Medyanın Gündem Belirleme Gücü*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Akşam, Birgün, Bugün, Cumhuriyet, Dünya, Evrensel, Güneş, Hürriyet, Milli Gazete, Milliyet, Ortadoğu, Posta, Radikal, Referans, Sabah, Star, Takvim, Tercüman, Türkiye, Vakit, Vatan, Yeni Asya, Yeniçağ, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinin 14-15 Nisan 2007, 30-31 Nisan 2007, 14-15 Mayıs 2007 ve 21-22 Mayıs 2007 günkü sayıları.
- Özgür Basın, yıl: 5, sayı: 50-51, Haziran-Temmuz 1993.
- <http://www.dorduncukuvvetmedya.com>
- <http://www.medyatava.net/tiraj.asp>
- <http://www.tgc.org.tr/bildirge.html>
- http://www.basinkonseyi.org.tr/lang_tr/pressOccupationPrinciples.asp